

FOAIE ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE
 APARE DE DOUË ORI PE LUNĂ

„Vatra“

Pis! Pisica Pis!

Tip. „Gutenberg“.

MĂRGĂRITARE ALESE^{*)}

I

UN OM MARE DESPRE OAMENII MARI

Sunt în lumea asta atât de puține *glasuri*, și *resunete* atât de multe, încât acuzările cele mai banale, fiind nencetat reproduse, ajung pînă la urmă să prinză cheag. Oamenii cei mai luminați, cari ar trebui să cază mai puțin în amăgire, se lasă și dinșii stăpîniți de prejudecata generală; tot auzind repetîndu-se un lucru, îl repet și ei, și vorbele nerozilor trec în gura oamenilor de spirit. Prin amabilitate pentru eroarea acreditată, credem că descoperim într'o scriere greșelile pe care ea nu le are; afirmăm niște închipuite neajunsuri unui autor, căruia, născut în alte timpuri și 'n altă țară, lumea literară i-ar fi dat în viață toate triumfurile talentului, și i-ar fi ridicat după moarte statue și altare.

.....
 În Germania, pisma (care este aceeași în toată lumea) s'a încercat uneori să mânuiască armele'i perfide aruncînd libele contra oamenilor de merit, saŭ punîndu'i de-a dreptul pe teatru. Acest fel de lovituri aŭ produs totdeauna puțin efect, afară numai dacă scriitorul atacat, înzestrat cu un amor propriu prea iritabil, n'a chemat el însuși asupra detractorilor săi atenția publică, ce într'un mod natural se abătea de la aceștia.

Germanii se deosebesc în asta mult de Franceji, și această deosebire le face onoare. În Franța, satiricul care desvêluie publicului cusururile mici ale unui mare scriitor, ciudățeniile lui, mizeriile lui domestice, este primit cu o lacomă curiositate, cu o pripire stupidă, ca și cum ar trebui să se mire cineva auzind că un om e supus la diversele accidente ale condiției umane.

În Germania din potrivă, satira personală nu nemește niciodată. Publicul nu cade în cursă și omul de merit nu e nîcicînd victima birfelii. Știe toată lumea că și acest om, ca orice om, poate avea defecte de caracter, necazuri de familie șcl.; dar nimeni n'aleargă să se informeze despre ele, nimeni nu'i fericit să le descopere: lumea se ocupă de operele scriitorului, de persoana lui puțin îi pasă. Lumea vrea de la scriitor aceea ce el îi dă, și el îi dă lumii ceea ce el are mai bun, sentimentele, gândirile sale, ființa lui intelectuală. Publicul se mărginește cuminte la relația abstractă dintre cititor și

autor. Să mai adăogăm pe lingă aceasta că entuziasmul Germanilor pentru talentele naționale merge pînă la idolatrie. Pe atât de liberali în dovezile lor de stimă pe cât sunt de avari Franceji în această privință, Germanii sunt mândri de gloria unui concetățean. Ei vîd în marii lor scriitori avuțiile vii ale patriei. La dinșii, desprețul cel mai adînc se aruncă satiricilor, cari din contra la Franceji sunt totdeauna siguri de o bună primire. La Germani, omul de geniu devine pentru toți un prietin: onoarea 'i obligă pe toți să'l apere. Pentru cititorul francez însă, admirația este un jug nesuferit: Francezul este totdeauna gata să se dea în partea invidiei, și un mare scriitor vede pe aliatul vrăjmașilor săi în cititorul francez.

Și în Germania, oameni celebri aŭ suferit oarecarî persecuțiuni; căci în care țară din lume invidia a cruțat cu desăvârșire gloria? S'aŭ vîzut uneori mîni pismașe și puternice atîrnînd furtuna d'asupra unor capete ilustre; dar opinia publică a rămas neconținut credincioasă meritului. Publicul german nu este ecoul nici complicele prigonitorilor; și cînd a nccetat furtuna, nu se mai aude decît șoaptele măgulitoare ale laudelor, cari plouă din toate părțile ca o mîna binefăcătoare, fecundînd seva talentului și înmulțindu'i florile și roadele.

Aceste exemple de nedreptate aŭ fost de-amînteri în totdeauna foarte rare; mult mai adesea la poporul german, poate avea cineva glorie fără teamă, și siguranța este tovarășa geniului. Cînd un autor german a comunicat cu francheță și lealitate națiunii sale roadele vegherilor lui, rolul acestui om este îndeplinit, și atunci începe rolul cititorilor: fără intrigă, fără protecție, reputația se face de sine însași. Omul se poate odihni de munca sa cu mîngăietorul gînd că ea va fi, trăind el încă, așteptată cu echitate și cu bună-voință; el, scriind, poate chiar să se aplece mai mult la adîncimea gîndirii de cît la limpezimea expresiei. Are a face cu un public ce nu'i leneș de spirit, ce nu se teme de atenție și de luptă intelectuală, căci vrea să sboare înaintea adevărului străbătînd norii ușori ce i'l ascund încă.

Autorii germani aŭ uzat într'un chip nobil de această

*) Sub acest titlu ne propunem a da din cînd în cînd cîte o bucată aleasă din autori celebri, dintre acei ce, consacrați de opinia europeană, sã poată sta 'n picioare cu oarecarî sorți de reușită față cu competența critică română. Numele autorului îl vom da în numărul următor; pînă atunci, cine dintre cititori ne va spune opera anume din care e extras fragmentul va luă parte la tragerea la sorți a unui frumos premiu. — Dăm, pentru a începe, acest articol — se 'nțelege că titlul special «Un om mare despre oamenii mari» îl punem noi; — rîndurile ilustrului autor ne par de două ori interesante pentru publicul nostru, și ca gîndire de sine și ca putriveală în multe cu cele ce se petrec azi la noi. Putea-voŭ ele aduce puțină ordine în anarchia ce de cîtva timp bîntue literatura română? Poate... Dacă nu, atât mai rău. Sunt ele destul de frumoase ș'ușa spre a nu ne gîndi să ne mai aducă și vre-un folos.

libertate a gândirii și a scrierii, care a fost în Germania mai mare ca pretutindeni aiurea, fiindcă drepturile cele mai sacre și de a căror păstrare îi pasă mai mult omului sunt acolo cu sfințenie respectate; libertatea individuală este asigurată; violarea domiciliului ar fi un lucru îngrozitor; fiecare în orașul său, în castelul, în coliba sa, trăiește, gândește, face și scrie cu desăvârșire independent. Scriitorul n'are să se teamă nici de supravegherea vreunui guvern bănuitor, nici de întunecatele manopere ale vreunei poliții infame, capabilă, prin groaza ce-ar putea insufla, să răpună geniul, chiar când acesta ar cădea în oarecari erori, publicul ar respecta oricum în el motivul nobil ce-l însuflețește—perfecționarea cunoștințelor și îmbunătățirea destinului genului uman. Astfel, fie 'n pace sau război țara lui, domnească 'n jurul liniștea ori furtuna, talentul, cu o stăruință neschimbată, urmează calea deschisă de geniul, fără nici o privire la evenimentele lumii materiale ce-l înconjură.

În Franța, nu-i tot așa. Acolo autorii n'au a face cu un public atât de binevoitor. Acolo, pentru a cuceri favoarea publică, autorul trebuie să-și impună niște eforturi deosebite soiuri și să-și lucreze mai mult succesele de cât operele. Dacă însă scriitorul francez nu e, ca scriitorul german, eroul publicului, este în schimb corifeul societății sale. El hotărăște, influențează și exercită o stăpânire suverană în micul cerc al unei coterii. Partea luminată a națiunii este în Franța totdeauna împărțită într'un oarecare număr de coterii, cari și dispută sceptrul opiniei publice și vor să-și impună marelui majorității a națiunii jugul hotărârilor și cultul idolilor lor. Loviturile ce-și dau unele altora, succesele și căderile lor se resfrâng în această oglindă mișcătoare a majorității și țin spiritul public într'o vecinică fluctuare.

Aducă-și oricine aminte de comedia *les Philosophes* a lui Palissot. Această satiră dramatică era îndreptată contra Enciclopediștilor, contra uneia din societățile cele mai strălucite și mai influente din Paris în secolul trecut; toți membrii ei aveau talente și considerație personală. Judece oricine indignarea ce a trebuit să izbucnească din toate părțile contra unui autor care căută să stropească cu noroiu pe acei oameni, să joace pe teatru manierele, moravurile și viața lor privată—atacuri totdeauna supărătoare chiar pentru oamenii de cel mai eminent merit!

În adevăr, se poate spune că niciodată publicul în masă nu judecă real pe un om extraordinar, pentru că publicul în masă se compune de oameni mărginiți, atât de absorbiți într'un cerc strîmt de interese mici, încât sunt cu totul străini de sfera concepțiilor înalte ale inteligenței omenești: masa știe că sunt gândiri mari, cunoștințe subline, dar numai așa din auzite; stima ei pentru oamenii de geniu consistă numai și numai într'un sentiment foarte vag, foarte confuz de superioritatea lor și nicidecum în vreo vedere limpede și distinctă a celei constitue această superioritate. Examenul acesta, această analiză trece peste pricepera publicului în general.

Moravurile, manierele, viața privată, iată partea omului superior comună cu ceilalți oameni; și în această parte toți sunt judecatorii lui autorizați și competenți. De aceea vrăjmașii lui nu uită să-l tîrască și să-l coboare din sfera'î superioară și înaltă în cercul acesta strîmt, ca să-l supună aci la hotărârile opiniei societății, ba uneori chiar la hotărârile mai aspre ale autorităților publice și judecătorești.

Prin asta, ceea ce geniul are important și recomandat—lucrările sale pentru sporirea luminilor și fericirea neamului omenesc — e dat în lături: atenția publică își întoarce privirea într'altă parte, pironindu-se exclusiv asupra părții ordinare a omului extraordinar,—parte adesea defectuoasă în proporție directă cu superioritatea chiar a talentului, care modifică pe de'ntregul pe individul ce-l stăpânește, dându-i o culoare particulară în împrejurările ordinare ale existenței: el face toate cele ca nelumea, fiindcă el nu vede, nu poate vedea ca toată lumea. Din înălțimea unde-i pus, obiectele i se par cu totul altele de ce sunt pentru ochii ordinarilor. Observații singularitățile, dar ferți-vă de a le biciui cu pripă! Omul superior trebuie să fie mai dinainte justificat în ochii tuturilor ca și 'n ochii săi proprii: ori cât de straniu ne-ar putea părea opiniile lui, ele, dacă sunt sincere, au tot dreptul la stima noastră. El este al lumii numai și numai ca ființă intelectuală. În cunoașterea intimă a gândirilor lui, el nu atîrnă de nimeni altul, și nu-i dator să dea seama de ele decât numai lui Dumnezeu și sieși. El are numai doi judecatori negreșiți: pe Dumnezeu după moarte, pe sine însuși cât trăește.

Omul de geniu aparține universului ca ființă gânditoare, exercitând prin activitatea gândirii o adâncă influență asupra destinului omenirii întregi. Această putere, cum am mai spus, rezultă mai mult din ascendența lui asupra spiritelor, de cât din cunoașterea exactă ce ele o au de această forță care le subjugă. Ele sunt mai mult tirite de cât luminate: ele simt puternic ceea ce nu știu prețui; căci spiritul vulgar nu apretiează spiritul superior; el până [acolo nu poate ajunge; și nici spiritul superior nu se poate mai ușor pune în locul celui vulgar: nu se poate coborî până acolo. Regulă generală: oamenii nu pot fi real judecați decât de semenii lor—cei mediocri de alții mediocri, cei mari de alții mari.

De aminteri, când un om superior prin partea lui vulgară cade în ghiara satirei și a ridiculului, ordinarul sunt încântați de asta; așa și trebuie să fie, e prima mișcare a inimii omenești... Și cine ar crede? Cauza este 'n fond mai onorabilă pentru noi oamenii de cât s'ar părea dintr'o dată: este dorința secretă de a se ridica prin gândire, dorința nebiruit legată de însușirea de om, și care când nu poate fi satisfăcută, se schimbă în ciudă contra acelora ce sunt înzestrați cu acest bine,—bine ce toți îl ambiționăm mai ales când nu l-am putut căpăta. Acest sentiment vine pe semne din înălțimea și sublimitatea naturii noastre intelectuale.

„Vatra“.

La scara

Tip. „Gutenberg“, Bucuresci.

TRILOGIE

I POESIA

«In haos, mai nainte de veacuri și ființă,
In gândul celui Vecinic, in sfânta lui voință,
Dormiam, Eü, fulger taïnic, de lumii izvoditor,
Cum doarme 'n sinul brazdeii grăunțul roditor, —
Când El schimbă prin mine, cu vorba lui divină,
Adincuri de 'ntunerec in sfere de lumină,
Și ingerii, ca fluturi cu aripi de safir,
Prin rauri plutitoare sburară pe Zefir.
Cu mine se 'ncepură a Vremii răpedi ore,
Intăile apusuri, intăile-aurore,
Și murmurele blănde izvoarelor sglobii,
Și dulcele ciripuri prin crânguri aromii;
Iar tinerele doruri din inimă când strigară
Tot cu purtai prin lume suspinul lor de pară.
Eü Dragostea, Credința, Nădejdea — soli cerești —
Le-am pus de pază vieții in piepturi omenești.
Ușoară fac cununa de spinii pe frunți martire
Și 'n cupa lui Socrate pic foc de nemurire.
Eü duc pe om la gloriei, il mân spre Ideal
Și scap întregi popoare din al Uitării val.
De scutul meu se sparge puterea Morții mute;
La glasul meu și morții răsar din gropi pierdute —
Menirea mea-î de-apururi să fiu un curcubeu
Legând de cer pământul, pe om cu Dumneđu!..»

II MUSICA

«In clipa când impinse de mâna creatoare,
Ca roșuri de albine pe limpedile boare,
Luceferi miriade și pulbere de sorii
In spațiu risipiră melodioși fiorii —
Atunci luai ființă, și cel noian de raze
Cu undele sonore scaldatu-m'a 'n extaze.
De-atunci străbat Eü lumea ca sunet aripat
Și suflet dau zidirii, eü, suflet ne 'ntrupat.
Când viforul și gerul se ceartă 'n miez de noapte,
Când frunzele pădurii se bat cu taïnic șoapte,
Când umple ciocărlia văzduhul de simțiri
Și lebăda-și exală murindele-î gândiri,
Eü — graful meu se 'ngână cu miile de grațuri,
Ce tremură 'n ecouri prin ale lumii plășuri...
Cu mine maica dulce și-adoarme pruncul drag,
Și tot cu mine-l culcă pe-al Morții rece prag...
Din templu, rugăciunea, prin fum de smirnă sfântă
Și note largi de clopot, spre cer ușor s'avintă
Pe aripile mele, și, peste lumii sburând,
Eü las in a mea urmă un lung răsnet blând.

Răsnet — Armonie — cerească fermecare,
Eü inimii dau pace și minților visare;
Eü sfărâm Iadul inșuși cu Lira lui Orfeu
Și 'n harpe de arhangeli vorbese cu Dumneđu!..»

III PICTURA

«Când din Eden Păcatul gonii pe om afară
Sub streaja unui Inger cu sabia de pară,
Sta jalnic Vinovatul la gura unei văi,
Cu mințile pierdute pe-a lumii noastre căi,
Și mânil frângându-și dicea, plângând, in sine:
— Ah, făr' de Raiu, de-acuma, ce-î viața pentru mine?
«De-acuma, visul d'aur, ce 'n sufletul meu port,
«E numai umbra rece a Raiului meu mort...»
Atunci, un tinër Geniu pe aripa Gândirii
Coboară lângă densusul din lumea 'nchipuirii,
Și lacrimile-î șterge cu-o rază din senin
Și-î dice: «Raiul, iată-l! Pământul tot e plin!
«In el, de vrei o Dină să făptuesci aeva,
«Frumoasă, răpitoare, așa cum este Eva,
«Așa cum ea să fie, in vecii viitorii,
«Astarte sau Madonă cu nimbii nemuritorii,
«Ia rade de la soare și smalt de cer albastru,
«Văpăi din zorii dilei, albețe de-albastru,
«Topește-mi-le 'n mustul de fragede căpsuni —
«Și zугrăvesce-mă chipul acelei dulci minuni...
«Nimic nu 'ntrece darul măestrei mele Arte:
«Ilusia cu mine domnia vieții 'mparte;
«Eü dau Părerii suflet și 'n cadrul meu real
«Se mișcă Universul vedut prin Ideal!...»

IV TOATE TRELE INTR'UN SINGUR GLAS:

«Noi suntem trei ceresci Vedenii,
Surorii cu mândrul Ideal,
Pe oameni insoțim ca Genii
Prin tristul soartei lui Dedal.

«De patimii inimii turburate
La noi odihna lor o cer,
Și Gândul minții inspirate
Prin noi ia forme ce nu pier.

«De-asupra neamurilor stinse
Noi, astre vecinice, lucim;
Puteri in Dumneđu cuprinse,
Noi lumii ca din Nimic zidim...»

V. D. PĂUN.

M A R A

(Urmare)

Era foarte îndărjit feciorul Hubăroaiei.

Ce-ar fi fost, dac'ar fi știut, că pe acela-și drum și în acela-și ceas venise la Arad și Mara cu copiii ei?

Deosebirea era numai, că Mara n'a tras la conacul măcelarilor, ci la casa lui Claiți, unde a fost foarte bine primită.

Avea Mara gândul ei de mamă cu fată mare.

La călugărițe n'ar mai fi voit s'o trimită pe Persida; acasă nu putea s'o ție: mare lucru ar fi fost, dacă ar fi putut s'o lase la casa lui Claiți—așa cu plată mai puțină.

Milena era logodită cu un bogoslov. Persida era fată și ea, chiar mai frumoasă și mai deșteaptă decât Milena, ba putea să aibă, la nevoie, și zestre mai mare.

Nu știe nimeni, cum îi vine norocul!

Nevasta lui Claiți n'avea nici un gând, dar i-a venit unul.

La Sân-Miclăuș, aci peste Murăș, era un loc de popă, și Munteanu, logodnicul Milenei, făcuse tot ceea-ce trebuia să facă, pentru-ca să-l primească. Încă acum dar, până 'n Rusalii, trebuia să se facă nunta. Milena și sora ei, Anca, lucrau pe capete, ca să fie cât mai curând gata cu ale zestreii, iară Persida era o adevărată măiastră, când punea mâna pe foarfeci și pe ac.

Mare lucru ar fi fost, dacă ea ar fi rămas până la nuntă, ca să le fie fetelor într'ajutor.

«Va! de mine! — nu se poate, — grăi Mara; — trebuie să se întoarcă la școală».

Tot așa zicea și Persida.

Nu era însă chip să plece, când fetele stăruiau atât de mult să rămâie, ba muma lor mai scăpase și vorba, c'o să-i fie Persidei recunoscătoare.

Mara s'a întors dar singură la Radna, ducând, se'nțelege, cu dânsa și o frumoasă scrisoare pentru Maica Aegidia.

Acum nu se mai plângea Persida, că n'are ce face. Lasă că fetele nu mai știa unde să-și pună capul, dară Claiți avea patru ucenici și șapte calfe, dintre care numai două erau oameni cu casă. Seca Lena nu ținea cu toate aceste slujnică, ci se ajuta cu ucenicii și cu fetele ei. Era minunat la casa lui Claiți, și Persida, care atâta timp fusese mâna dreaptă a econoamei de la Lipova, ar fi voit să se despartă în mai multe, ca să fie pretutindenea, să pună lucrurile la cale, să facă rânduială, să le ție toate curate ca la mânăstire.

Un singur lucru nu-i plăcea Persidei: că trebuia să șadă la masă cu calfele, care se uita la ea cu coada ochiului. Acesta era însă obiceiul casei, și nici că i-ar fi putut trece cuiva prin minte, că s'ar pute și alt-fel. Ar fi plecat calfele toate, dacă stăpânul nu le-ar fi făcut cîntea de a le pune la masa lui.

Le era cu toate aceste oare-cum greu să vie la masă, și Bodroganu, cel mai sfătos dintre dânsii, mai nainte de a veni, se spală pe mâni, apoi se mai și peptenă și puse alt surtuc. Ce-i-alți făcură și ei ca dânsul, încât era ca 'n Ți de sârbătoare la masa lui Claiți și așa a și rămas de aici înainte.

Singur Trică n'a intrat în acest obicei nou.

El înțelegea prea bine, de ce se spelcuesc ce-i-alți și era mândru de soră-sa. N'avea însă nevoie să facă tot ca dânsii, fiind-că și fără de asta tot frate îi rămânea Persidei.

Duminecă s'a spelcuit însă și el.

Știa că are să vie Munteanu cu vre-unul din prietenii lui să ducă fetele la biserică și n'ar fi lăsat odată cu capul pe soră-sa să meargă singură cu dânsii.

De! La biserică oamenii se duc să se închine, dar, aflându-se odată la un loc, ei se ved, se întâlnesc și stau de vorbă. Trică știa, că fetele lui Claiți nu se întorc nici o dată singure de la biserică, și ținea să fie și el în ceata celor ce le petrec acasă.

Doamnel ce mângâiată s'ar fi simțit Mara, dac'ar fi putut să vadă pe fata ei așa, incongiurată de bogoslovi, care nici nu îndrăzneau, par'că, să se apropie de dânsa și rostiau vorbele numai cu jumătate de gură, când îi vorbeau. Trică ferbea cu toate acestea în el: prea îi păreau îndrăzneți, pe când ea mergea rușinoasă alături cu fratele ei.

Hubărnați ar fi fost și el, dac'ar fi văduț-o acum, de părerea lui Trică. El însă era dus la altă biserică și nu știa, că n'ar fi avut de cât să se uite bine împregiurul lui, pentru ca să vadă ceea ce îi doria inima.

Fetele lui Claiți, deși sârboaiice, umblau mai bucurosi la biserică românească de cât la cea sârbească, unde nu erau bogoslovi, și bogoslovi cântau foarte frumos. Iară biserică românească, tot o dată și catedrală episcopescă, se afla tocmai afară din oraș, pe Țermul Mureșului. Trebuiau deci să treacă prin piața cea mare a orașului, când se întorceau de la biserică, și chiar și numai atât ar fi fost destul, pentru-ca să facă drumul cel lung până la biserică românească.

Aici, în piață, e mânăstirea Minorităților cu o biserică frumoasă și mare, singura biserică catolică în tot orașul. Pe la două-spre-dece, când lumea iese de la biserică, e o adevărată frumusețe pe piață, unde e adunat întregul oraș: să stai și se privești, cum ies oamenii din biserică, și știi că e Ți de sârbătoare.

S'au oprit fetele și acum, ca de obicei, și Persida se simțea ca la Radna, unde atât de adese-orî văduse lumea îndesuindu-se la eșirea bisericii.

«Uite!—iacă și Hubernaț! — strigă Trică, cum strigă, așa, când vești pe cine-va, la care nu te așteptaseși.

Persida tresări și începu să tremure din picioare.

Cine era acest Hubernaț? Un om, pe care-l văduse, așa în treacăt și pe furis, de trei-ori în viața ei. Acum însă, aici, în mijlocul unei lumi de oameni, pe care nu-l mai văduse, el îi părea un vechi și bun prieten. Îi venea să plângă, când vedea, că el se duce, se depărtează, se perde din vederea ei, și ar fi voit să-l cheme înapoi, să trimită pe Trică după dânsul.

N'a făcut nici una, nici alta, dar ochii ei erau furați duși, perduți în urma lui, și Trică, vădând ochii aceștia se 'nduioșă de 'și simți ochii muiați în lacrimi.

«Mă duc, — duse el grăbit, — să-ți spun, că suntem aici!»

«Va! de mine! — Ai nebunit? — răspuse ea. — Ce avem noi cu el?»

Doamne! Dacă 'i-ar fi păsat lui de dânsa, ar fi simțit, că ea îl vede, și s'ar fi uitat înapoi și ar fi salutat, ca atunci pe pod, atât de cuviincios și cu fața atât de deschisă și de veselă.

«Cine e acela?» — întrebă Milena.

«Un măcelar de la Lipova, — răspuse Persida cam peste umăr, — feciorul unui prieten al mamei. Noi nici nu-l cunoaștem de cât din vedere!»

Ce-î păsa ei de el?! — căile lor erau atât de deoșbite!

Așa era în gândul, dar nu, tot o dată și 'n inima ei.

Omul acela o prinsese în o clipă de slăbiciune; el știa ceva ce singur el știa, singur el putea să știe: ea se rușina de câte-ori se gândea la el. Îi erau nesuferiți oamenii ce-o însoțeau; ar fi voit, ca lumea s'o lase în pace, să rămâie ea singură: n'avea dânsa nimic cu alții!

Aveau însă alții cu dânsa, și casa lui Claiți era mereu plină de prieteni de ai lui Munteanu, ceca-ce nu supăra nici pe Seca Lena, nici pe Mara, care țineau mult la bogoslovii.

Vorba era de nuntă, de veselie, de zile fericite, și serile fetele învățau cu tinerii să joace, spre marea supărare a lui Trică, care era nevoit să ia și el parte la petrecere.

Părintele Episcop hotărise, că în ziua de Rusalii îl va hirotoni pe Munteanu de diacon; cununia trebuia dar să se facă neapărat Duminecă, înainte de Rusalii.

Anca și Persida erau surori de mireasă, și Seca Lena le făcuse haine la fel.

Frați de mire erau unu Codreanu, cel mai curățel dintre prietenii lui Munteanu, iar cel-l'alt, o Doamne! — chiar Trică. El nu voia, dar așa doria Milena, așa Seca Lena, așa porunca Persida, iar Mara, când a aflat-o aceasta, a dat din toată sărăcia ei să-și cumpere un rând de haine negre și o pereche de mănuși în fața gușei de porumbel.

Când s'a vădut, s'ermanul băiat, gătit ast-fel, îi venea să se ascundă, ca nimeni să nu-l vadă, și a început să ridă ca un nebun.

Mara a început și ea, dar nu să ridă, ci se plângă ca o nebună.

Cum, Doamne, să nu plângă, când își vedea copiii mari, atât de frumoși, atât de spelcuiți, atât de cum se cade, și Bârzovanu, fie ertat, era în pământ și nu putea să-î vadă și el, căci și ai lui erau.

«Săracul! — duse ea ștergându-și lacrimile. — Mult a fost bun și vrednic! — Ați nu mai trăiesc oameni ca dânsul. Nu era lumea asta pentru el!»

Cum ar fi putut Persida ea singură să rămâie tot cu gândul ei cel vechi, când Bârzovanu îi fusese tată, Mara îi era mamă, Trică îi era frate și toți cei-l'alți umblau în voile ei?

Inima tînără e făcută să stea deschisă, și tînără era și inima Persidei. Da! așa rîdend din gură și din ochi, așa îndrăzneată ca un copil resfătat n'a mai vădut-o pe ea de cât un singur om, Naț!, atunci, când stetea în fereastra deschisă.

Cum n'ar fi alergat el la biserica de pe țermul Mureșului, dacă ar fi știut, că iar putea s'o vadă tot ca atunci?

El însă n'avea de unde s'o știe aceasta.

Abia după biserică, în piața cea mare, când nuntașii, un lung șir de trăsuri, se întorceau la casa miresei, s'a oprit și el, cum toți se opriseră, și a vădut mai întâiu pe Trică, apoi pe Mara, nu însă și pe Persida, care trecuse înainte.

«Vă rog, — întrebă el pe un domn ce se afla în apropiere, — cine se mărită aici?»

«Ala dete din umeri.»

«Vă rog, — întrebă el pe altul, — unde se duc nuntașii?»

«Și asta dete din umeri.»

El nu mai întrebă pe nimeni, ci porni dus și ca eșit din fire în urma trăsurilor. Acolo, unde se duceau trăsurile, acolo le afla și le vedea el toate.

Le-a și aflat, căci nuntașii se deduseră toți din trăsuri pe când el a sosit, trăsurile erau ieșite în uliță, unde steteau, ca să mai resufe caii, și în poarta deschisă se îndesuia o lume de oameni, care știau toate.

Era nuntă de vară la casa lui Claiți.

În curtea cea largă era un mare cort de verdeață, acoperit cu frunziș de stejar, împodobit la intrare cu ghirlande de flori.

Casa se întindea la stânga până în uliță.

În cort, prin curte și 'n fața casei nuntașii roiau în voie bună, dar încă nu veselii.

Unii se aședau pe la mesele întinse în cort, spre fund, la dreapta și la stânga; alții steteau de vorbă în locul larg ce rămăsese la mijloc, între mese; cei mai mulți însă, tineretul, se aflau în fața cortului, unde cânta mușica încă tot obicnuitul marș de nuntă.

Aici era și Trică, tot lung și desșirat, dar mai alt-fel de cât atunci, cu mâinile, par'că, mai lungi și împedându-se mereu când de unul, când de altul.

Mara era și ea la masa din fund, dar pe Persida n'o vedea nicăiri.

Și totuși ar fi putut să fie!

El știa acum, că fata lui Claiți e cea ce s'a măritat, că Trică e calfă și a fost și ucenic la Claiți; era însă

„Vatra“.

Dupe bal

Tip. „Gutenberg“.

lucru firesc, ca Persida să nu fi venit și ea la nuntă, fiindcă se afla în mănăstire.

Ar fi putut cu toate acestea să fie și ea aici.

El însă nu mai putea să aștepte. Stăpâna sa îl aștepta cu masa. Ce păcat!—Trebuia neapărat să se ducă.

Dar ea putea să fie aici.

Nu! Era peste putință: el trebuia să meargă la masă.

Aha! Ochiul tuturor se îndreptează spre casă. Vine mireasa cu ginerele, ear după densif..

El se dete la o parte, ca să nu fie vădūt. Nu-ı șede a bine să stea, așa gură-cască, în poarta unei case străine.

«Hhm!»—făcu el cu fața deschisă.

Nu era tot cum o știa el, mândră și oare-cum încruntată, dar era drăgălașă, rușinoasă, neajutorată, nu știa cum să-l ție de braț pe tinerul acela—cine-o fi.

Era de toată frumusețea,—dar puțin a fost, căci ea s'a perdut peste puțin în fundul cortului.

Națl se întoarse și grăbit, și în silă, se urcă într'una din trăsurile acum slobode și apoi—iute! ca stăpâna să nu se supere.

După masă? — Da! fără îndoială! — Ar fi fi voit s'o vadă mai bine.—Dar adecă de ce? Ce folos? — Nu!—el nu putea să stea în poartă.

Dar nici acasă nu putea să stea.

A ieșit, ca de obicei, la plimbare.

Ce ar fi fost, dacă trecea, ca din întâmplare, pe acolo?

Asta da!

Vai ce gălăgie, ce amestec, ce neastempăr: era par'că se 'nzeciseră oamenii. Unii jucau în curte, alții în cort, pretutindenea era plin, și el nu vedea nimic.

Trecu și se întoarse peste cât-va timp, și ear trecu, și ear se întoarse.

Nu mai putea! If era par'că mumă-sa stă de pândă colo, la răspântie, și-l vede și se mâhnește. Ba Persida îl vedea, par'că, și ea cum umblă s'o vadă pe furis,—și ridea de prostia lui.

El plecă hotărît și iute, dar cu pas din ce în ce mai rărit, apoi de la colț se întoarse: acum încă, cea din urmă dată.

Musica nu mai cânta; jocul încetase; bătrânii se ospetau pe la mese, iar tinerimea era răsfirată prin curte, cavalerii ștergându și frunțile cu batistele, ear damele făcându-și vânt fie-care cu ceea ce avea la îndemână.

Persida se plimba și ea printre cei-l'alți, tot cu acel tiner, dar acum știa cum să-l ție de braț și era voioasă și îndrăsneată.

Hubernațl simți în el ceva ce-l apucă și-l ia și-l învêrte, își potrivî surtucul pe trup, își răsuci o dată mustața, apoi, fără ca să mai ție seamă de mumă-sa, trecu prin mulțimea adunată în poartă și înaintă rîdend spre Persida.

Persida, când dete cu ochii de el, se făcu dreaptă ca luminarea.

If venea ca ieșit din pământ, și if părea cu toate aceste lucru foarte firesc, ca el să vie și să se apropie așa, rîdend prietenește, ca atunci pe pod.

Aceste erau din altă lume, ca dintr'aiurea, unde toate sunt de sine înțelese.

«Așa-ı că te miri?—dise el fără ca să-și mai ridice pălăria.—Am vădūt, când vă întorceați de la biserică, pe fratele și pe muma D-tale și am dat cu socoteală, că trebuie să fit și D-ta aici.—Ne cunoaștem,—adause apoi întorcându-se spre Codreanu, care era cam mirat,—de acasă.»

«O!—grăi Persida desmeticindu-se,—cū te-am vădūt pe D-ta de mult, o dată, când ieșiai din biserică, dar nu te-ai uitat la noi și nu ne-ai vădūt.»

«Pecatele mele!—dise el.—Imi pare foarte rău!—Care va să ducă nu acum ai venit?»

«Sunt de la Paști aici și am să staū până la toamnă.»

«Cum?—Nu te mai întorci la mănăstire.»

«N'o lăsăm!»—grăi Codreanu, ca să ducă și el ceva.

Națl nu putea să-și dea seama, dacă rău orf bine if pare. Acum, în pripă, simțea numai, că il sguđuie ceva și se află în mare strimtoare.

Trică, deprins a fi cu ochii mereu la sora lui, era foarte voios și a alergat, când a zărit pe Națl, la mumă-sa cu vorbele: «Maică! uite și Hubernațl! a venit și el!»

Și Mara era foarte voioasă, dar nu înțelegea, adecă par'că înțelegea, dar nu voia să știe, cum a venit Hubernațl aici și cum s'a pomenit el vorbind, așa din senin cu fata ei. Care va să ducă ei se cunoșteau, așa fără de știrea ei, prin dosul ei.

Sărac de sufletul meu! — grăi dēnsa, se ridică înaltă, spătoasă și greoaie cum era și se uită acolo cum se uită cloșca la puț, când simte, că nu li-e a bine.

Eară Mara era dintre oamenii, cari nu vorbesc numai cu gura, ci și cu ochii, și cu sprâncenele, și cu crețele de pe frunte și cu mânila descleștate; ochii tuturor se cărmiră după ai ei, și Națl era ca strivit de multele priviri, cari il întrebaū: Cum ai cutezat tu să vii neposfit de nimeni aici?

Acum, acum iar il vedea mumă-sa?

Era o ne-mai pomenită obrăznicie; a vorbit prostii de necrețut.

Ce caută el aici? Ce vrea! Ce l'a adus! O să mai vie și mâne? și poimâne?

El se îndreptă și înfruntă privirile ațintite spre el, apoi se duse drept spre Mara, care era închisă în dosul mesei.

Ajuns în fața ei, el ridică zimbînd pălăria.

«Am vădūt, — dise, — trecend din întâmplare pe aici, pe Domnișoara fiica D-voastre, și am dat cu socoteală, că sunteți și D-voastră aici. — Ași avé să vă fac o rugă-minte.

Mara se însenină.

«Așaa! — dise ea.

Era lucru firesc! Cum să nu cunoască feciorul lui Huber pe fata ei?

«D-sa, — urmă, îndreptându-se spre nunul, care șede a al treilea de la dēnsa, — e feciorul unui bun prieten al nostru.»

Nunul dete din cap, eară Națl se închină, apoi ear se întoarse spre Mara.

«Mama, — grăi dânsul, — era să vie săptămâna viitoare aici, fiind-că rămăsese, ca după Rusalii să plec la Buda. Vă rog să-i spuneți, dacă vă întoarceți, să nu mai vie, căci eu plec mâine. Îi scriu și eu, dar prinde mai bine, dacă i-o mai spune și cine-va cu graiul viu. Să-i spuneți, vă rog, că m'ați vădut și sunt bine, dar n'am mai putut aștepta!

«Bine, bine! — răspuse Mara, — o să-i spun. Păcat! o să-i pară foarte rău! — Hei! — urmă ea peste puțin, — greu se desparte mama de copilul ei, mai ales când unul singur are!

«Vă mulțumesc! — grăi dânsul încet, apoi strânse mâna Marei, se închină și se întoarse iar cu capul ridicat și cu fața deschisă la Persida, care vorbea cu Codreanu par'că puțin îi pasă.

«Domnișoară! — grăi el întinzându-i mâna, — rămas bun! Eu mă duc mâine mai departe».

Ea își lăsă mâna moartă în a lui.

«Unde?»

«Mai întâiu la Buda, apoi la Pojon, la Viena și Dumnezeu mai știe unde. Două ani fără cinci săptămâni am să tot umblu.

Ea dete din cap. Ce putea să-i răspundă — Păcat numai c'a venit acum aici!

Nici măcar în ochii lui nu s'a uitat, nici în urma lui n'a privit.

Și el s'a dus fără ca să se uite înapoi.

Ce avea, la urma urmelor, ei doi unul cu altul?!

(Va urma)

IN ANINIÎ DIN ZĂVOIU

*In zăvoiul de la moară,
În aniniî dintre iaz,
Unde riul se despică
Prăvălindu-se 'n zăgaz,*

*Mă trintesc pe maldăr verde
Călând dorul să-mi alin,
Și ascult cum sună coasa
De la umbră de anin.*

*Și în liniștea cea dulce,
Te pat moale de trifoiu,
Mă apucă seara 'n luncă
In aniniî din zăvoi.*

*Luciul apu 'l taie 'n cercuri
Codobature șglobii,
Și cârsteiul cântă vesel
In desis de bălării.*

*Inainte 'mă, prin sulfină
Și ghisdei și sunătoare,
Fluturași albaștri, roșii,
Dorm pe frunze beți de soare;*

TEODOR DUȚESCU.

RĚSBUNARE

DE

CARMEN SYLVA

(Traducere liberă de I. L. Caragiale)

Soarele se coboră de la asfințit aruncând raze polite printre trunchiurile străvechi ale pădurii. Sanda trecând furis ca o ciută gonită de vînător dela un copac la altul, ajunse 'napoi la locul unde 'și lăsase cobilița cu puif: bieții puif uitați acolo erau aproape știnsi de sete, d'abia mai trăgându'și sufletul, cu ciocurile deschise și cu limba uscată. Fata îi duse la fîntână, le dete apă pînă 'și veniră iar în fire; luă iar cobilița pe umăr și plecă repede, aruncând din când în când înapoi o privire plină de seamă.

Peste cătăva cale, Sanda ajunse la femeia căreia i' ducea puif pentru tîrg. Intorcându-se spre casă, fata își spală la fîntână obrajii care'i ardeau ca para focului. Picăturile de apă limpede atîrnate în genele ei lungi îi rĂcoriră pleocele aprinse de plîns. Apoi ea intră în desisul pădurii, unde 'ncepu să gîndească mai lămurit la ce se petrecuse.

Iată — aci e locul unde ea a fost adineaori atât de neomenos necinstită. Un trunchi de copac stă culcat mai la o parte: ea s'așează pe el și se gîndește.

...Un om a vĂzut-o plĂngĂnd... și cine?... PĂrvu, dușmanul ei de moarte...ea a plĂns... da, a plĂns...biruită și rușinată...

...Da; trebuia să'i fi crepat dușmanului capul în două cu cobilița!... Se poate mai mare ocară pentru o fată!... și ea, care toată viața numai la rĂsbunare se gîndise, atât doar a putut face — să plĂngă și să fugă din fața lui, ca un copil mișel de la școală.

SĂngele i se urcă în ochi — ea își desfăcu legătura de pe cap. Vinele gĂtului i se băteau să se spargă — ea își rupse chiotoarea cĂmășii.

Fără voie, Sanda își dete cu mâna prin pletele ei ciunte care'i cădeau peste ochi... și un gĂnd ciudat îi

trăcu prin minte — de acū are să fie și mai sălbatică și mai neatrnată de cât mai nainte. De odată însă chipul lui Pîrvu, frumos și voinic, îi coprinse închipuirea. Fără o clipă de iertare o stăpâna icoana acestui om, biruitorul, acel ce o îngenunchiase și o batjocorise și o făcuse să plângă din adîncul obidei.

Ea, firește, nu l'privise în față, nu! plecând însă cu ochii 'n jos, zărise, prin perdelele'i de lacrimi, înfățișarea lui, nehotărîtă și oarecum stângace după o așa biruință.

...Dar ce se făcuseră coadele ei cele frumoase? Trebuie să le fi asvîrlit dușmanul în Olt!... Măcar să i le fi smuls înapoi!... Cum și-a pierdut ea pînă 'ntr'atît cumpătul de i le-a lăsat?...

Și sta mereu și mereu se gîndea cu coatele pe genunchi și cu degetele înfipite în capul ei despodobit. Amurgul creștea încet și 'n codrul surd domnea o adîncă liniște; n'ăi fi bănuît că acolo trăiesc atâtea mîi și milioane de vietăți.

Sanda își urma valurile gîndirii, fără s'auză tăcerea nemărginită din preajmă'i.

...Mîna de fier ce'i resucise gîtul... fiorul rece al cuțitului ce'i trecuse prin ceafă... Clipa aceea!... crezuse că'i cea din urmă... fiindcă Pîrvu o ținuse sub genunchiul lui biruitor... El ar fi putut-o rîpune ca pe un miel... De ce n'a rîpus-o?... mai bine moartea decît așa ocară... Moartea?... Nu; mai bine...

Era fericită acuma că putea resufla simțindu'si bătăile inimii, că nu era înghețată și n'tepenită sub ghiara morții!... Și cu o mișcare negîndită, fata își pipăi gîtul.

Dar bătaia?... Bătută cu coadele ei lăstate... Și pe urmă? Pe urmă... par'că și lui i-era rușine pe urmă.

...De ce nu și-a mai bătut joc de ea?... De ce n'a mai înjurat-o?... De ce?

Sanda își afundă degetele în pletele'i de flăcău, și'n ochii ei se arătă din nou icoana învățătorului în picioare, încrunțat mai mult de părere de rău de cât de ură...

Noaptea era acum deplină. Sanda ridică ochii — nu se mai vedea nici un trunchiū, nici o cărare. Ca să mai găsească drumul trebuia s'aștepte pînă'n zori de ziuă.

De și în mintea ei se depănau tot aceleași și iar aceleași lucruri, vremea nu 'i fu lungă. Din când în când bătăile inimii și tîmplelor se mai potoleau, și atunci cu sînge rece ea s'apuca să'si făurească un plan de rîsbunare... dar voința cletinată nu putea nimica născoci, nu se putea hotărî la nimic.

Pentru ce?

Neapărat era în coadele pe cari i le rîpise dușmanul un farmec... Ea îl simțea bine: cîntă vreme pîrul ei o fi în mîna aceluī om, în puterea dînsului va fi și dînsa — o apucase și o ținea de pîr. Și ceea ce acuma o necăjea să știe, asta era: le luase el coadele ca să i le păstreze? Aș!... de ce să le păstreze?... Nu le-o fi asvîrlit poate numai de cât... dar mai tîrziu, ce era să facă cu ele?... Și poate cu șuvițe din pîrul ei corbiilor or să și facă 'n cuiburi culcușul, ca și cu perii unei

moarte... La această gîndire neagră ar fi vrut să și capete podoabele 'napoi ori mai bine să fie moartă... A! ce bine ar fi să nu le fi aruncat omul acela... să le fi păstrat el mai bine. Și lacrimile i se porniră iar în șiroaie bogate, fără să știe nici ea de ce, și plânse, plânse mult. Nici odată nu plînsese fata așa, și nu crezuse nici odată că așa'i de bine și de dulce să poată cine-va plînge.

De departe, foarte departe se auzi cocoșul cîntînd cîntecul dimineții... Așa de grab? De când oare lacrimile pot scurta vremea nopților?

În adevăr se iveau zorile și cu ele formele... [Iar cocoșul. Fără să știe pentru ce, mai rușinată de ea însăși de cât supărată pe Pîrvu, se sili să se ridice sdrobotită de oboseala gîndurilor mai mult de cât de neodihnă. Se legă bine la cap și apucă prin pădure cărarea spre casă. Din văile vecine se ridicau aburi reci și alburii; rîcoarea dimineții se urcă încet spre cer, unde se stingeau pe rînd stelele una câte una.

Frate-său, Dragomir, o aștepta cu sprincenele posomorîte înfipit în pragul porții.

«Da de unde vii tocma acuma? Unde mi-ai umblat toată noaptea?»

— Unde... uite unde! răspunse ea scurt și aspru. Și foarte liniștit își desfăcu legătura.

Doamne! ce 'njurături! Ce turbă sălbatică!

Dragomir nici nu mai întrebă: cine? Știa el bine cine. El plecă dis de dimineață de acasă; nu vrea să auză bocetele Anecuții când o vedea și ea pe Sanda.

Fata o scurtă degrabă cu bocetele cumnati-sii.

«Acu nu mai pu'em face nimica... Iacă: oiū sta să vîz de casă și tu ești umbla după treburi pe-afară!»

Sanda se apucă de lucru mai harnică de cât mai nainte. Se așeză ea la rîsboiū, și la pînză și la chili-muri; la apă, la han și 'n toate părțile mergea Ancuța.

Dragomir umbla rătăcit pe cîmp ca un lup turbat. I se păruse că toți îl ocoleau și asta îi îndirjea și mai tare ura. Fugeau toți de el; îi rîspundea de silă, fără să stea să ce 'ncurce mult la vorbă. Tot satul se dedese în partea lui Pîrvu — era mai bogat și mai pricopsit «domnul». De aceea ura lui Dragomir creștea mereu.

«O să'i dau și eū foc lui!»

— Ce mai treabă! rîspundea Sanda; or să'i facă la loc casa; e casa școlii.

— O să'i trag mai bine un glonț.

— Or să te bage 'n ocnă!

— Atunci, ce să'i fac?

— Dè... » Și zicînd asta, Sanda era cu gîndul în altă parte.

Dragomir nu putea pune la cale nimic pe placul Sandii. Nimic nu găsea nemerit din câte'i spunea el, și ca să născocască din mintea ei ceva nu era în stare.

(Va urma).

„Vatra“.

La gărla!

Tip. „Gutenberg“.

STRATURI ÎN POESIA NOASTRĂ POPORANĂ

DE

VIRGIL ONIȚIU

— *umare* —

Sare poate să fie timpul, din care trebuie să dateze minunata povestire despre căsătoria Sfântului Soare ?

Fără îndoială din acele timpuri, când omul își explica toate fenomenele mari ale naturii ca produse de niște ființe la chip asemenea lui, dar cu puteri superioare, ființe pe cari el le adora tocmai fiind că se temea de ele.

În acele timpuri primitive în umbra fie-cărei impresiuni mai adânci omul vedea ascuns un *deu*. Cerul era pentru el un *deu* puternic, cu privirea senină, dar care purta în mână drept armă trăsnetele, norii erau vacile cerului, iar ploaia laptele lor, soarele păstorul acestor vaci, iar vântul un hoț care fura și risipia turma de nori. Cu un cuvânt de pe-acele timpuri, când oamenii nu cunoșteau pe Dumnezeu singur și imaterial al creștinismului, ei se închinau la natura personificată: când erau încă păgâni.

Poema ne dă o deslușire mai de aproape asupra felului de păgânism, din care s'a născut. Românii au putut fi în trecutul lor părtași de păgânism isvorit din trei locuri: de la Daci, de la Romani și de la Slavi.— De la *Daci*, fiind-că Dacii, pe cari s'a altuit ramura română, au fost păgâni,—de la *Romani*, fiind-că pe timpul acestei altuirii Romanii coloniști erau aproape toți păgâni,—și de la *Slavi*, fiind-că Românii au trăit peste 200 de ani împreună cu Slavi în timpuri, când aceștia încă nu primiseră creștinismul.

Care este deci păgânismul acestei poeme ?

Răspunsul îl găsim în numele și personalitatea *Simzianeii*, care mai târziu primi numele de *Lună*, cum se dice în poezie.

Simziana sau *Sințiana* este un cuvânt compus întocmai ca *Sin-Văsii*, *Sin-Petru*, *Sin-Medru*, din cuvântul *sin*, care însemnează *sfânt*, și *țiana*, și cuvântul însemnează deci: *sfânta Diana*. Sunetul *z* înainte de *i* în limba română după legile fonetice vechi ale limbei noastre e născut din *d*: deci din acest punct de vedere *Ziana* este *Diana*.

La Romani *Diana* este *deita* lunii și a vânatului.—Romanii și-o închipuiau ca pe o fecioară foarte frumoasă, care nu s'a măritat nici o dată. În poveștile lor religioase despre ea spuneau, că e sora lui *Apollo*, iar *Apollo* era *deul* soarelui. Poezii numeau luna adese-oră *Diana*. Deci întocmai ca în poema citată: *Soarele e frațele Lunii*.

Deul soarelui, *Apollo*, la Romanii păgâni era imaginat ca cel mai frumos tiner care umblă pe cer într'un car de aur, tras de 4 cai nădrăvani, iar *Diana* fiind *đina* vânatului, era tot o dată stăpână și peste codri și livețile înflorite. Intocmai în poezia noastră: *Soarele e un flăcău tiner*, care umblă într'un car tras de 9 cai, iar *Luna e Doamna florilor*, stăpâna câmpiilor.

Poema noastră poporană *Soarele și Luna*, ca obiect și concepțiune datează deci din epoca, în care Românii erau păgâni; poema noastră e un fragment din mitologia Romanilor: *Soarele e Apollo*, *Luna e Diana*—*deita* a cărei amintire o serbează poporul român cu tot creștinismul său secular și acum la 24 Iunie, atunci când biserica ține *điua* nașterii sf. Ioan Botezătorul, iar poporul *Sințienele*, adică *điua* sfintei *Diane*.

Poema «*Soarele și luna*» este deci o moștenire sacră a poporului român, pe care a păstrat-o în vreme de vr'o 17 secoli până azi; ea este una dintre acele petre scumpe, cari în mosaicul literaturii noastre poporane actuale aparțin substratului celui mai vechiu.

*

În cele precedente am relevat numai o parte din cuprinsul poemei, elementele ei păgâne-romane. Acesta este numai substratul asupra căruia este așezat un al doilea strat, acela al primului creștinism.

Constatăm înainte de toate, că în poezia citată:

1) *Soarele*, *deul* păgân, merge în raiul *creștin*, unde să întâlnește cu *Adam* și *Eva*, cari și ei sunt personaje din sfera *creștinismului*;

2) În raiul *soarele* întâlnește sufletele fericite ale acelor copii, cari au fost *botezați* și deci *încreștinați*, pe când

3) În iad el aude vaetele sufletelor *păgâne*, a acelor cari au murit *nebotezați*, — ca un fel de «memento» pentru el, păgânul;

4) Sfinții *creștini*, scoboriți din cer, curățată de solzi pe *Simziana* prefăcută în mreană și o aruncă în cer unde devine *lună*; — și în fine

5) *Dumnezeul*, care blestemă pe eroii poemei pentru fără de legea lor, este *Dumnezeul creștin*.

Toate aceste elemente nu pot să fie contemporane substratului păgân analizat mai înainte. Ele trebuie să dateze dintr'un timp ulterior, când creștinismul intră triumfând asupra păgânismului în mintea și inima Romanului.

Creștinismul, ca și orî-ce inovațiune, nu a avut puterea

să nimicească tradițiunea păgână înrădăcinată adine în mintea și inima poporului. Spiritul conservativ al poporului nu rupe nici când cu tradițiunile sale de dragul unei inovațiuni fie cât de splendide. Așa se explică, cum frumoasele mituri păgâne, cum este și acesta al soareului și al lunii, n'a fost extirpat, n'a putut fi extirpat prin creștinism, ci s'a făcut un compromis bizar între religia vechie și cea nouă, în urma căruia păgânismul s'a îmbracă în haină creștină. În stadiul acesta al dezvoltării întâlnim zeii păgâni în chip de voinici mândri, ȋinele ca fete frumoase, — amestecate toate printre sfinții creștinilor, umblând în raiu și în iad, dar supuși noiei puteri religioase: Dumneȋeului creștin celui cu trei fețe.

Acesta este al doilea substrat al poeziei noastre poporane; substratul primului creștinism. Poema citată ea întreg apartine acestui substrat.

Amalgamul elementelor păgâne cu cele creștine e caracteristica epocii sec. IV-VI. Dar nu în toate produsele este amalgamul atât de egal, ca în exemplul citat. În literatura noastră poporană avem o seamă de cântece cari după conținut sunt în genere din epoca primului creștinism, și numai forma mai reamintește vechiul păgânism. Aceste cântece sunt **colindele** *).

Colindele au și aȋ în genere un caracter epic, iar conținutul lor este religios-creștin, atât numirea lor, cât și obiceiul legat de ele — colindarea la Crăciun și Anul-noȋ, datează din timpuri păgâne.

Românii serbaȋ pe la 1 Ianuarie *Kalendaele*, adică serbările de 1 zi a anului. Serbările aceste au fost păstrate de poporul nostru — numele *Kalendae* a devenit *colindă*, — el a continuat a le serba — conform conservatismului poporan — și după ce s'a încreștinat. Dar acum colinda n'a mai putut să rămână păgână și după conținut, ci fu aplicată după legea cea nouă: să prefacă în cântec sacru creștinesc de Crăciun și Anul-noȋ.

Dintre colindele cele mai vechi, din cari se vede stratul primului creștinism la Români, imi iaȋ voia să citez iarăși numai una, intitulată în colecțiunea D-lui G. Dem Teodorescu: *Colindul Arhanghelilor* (pag. 33).

Iată coprinsul ei:

«Sus în slava cerului
La poalele raiului»

este masă mândră întinsă, la care se ospătează toȋi sfinții în frunte cu Dumneȋeu, cu sântul Ion, Ilie și Petru. Pe vremea mesii ce să vaȋă Dumneȋeu? — vede pe Archangelul Gavril venind drept la el și spunându-i, că după ce au părăsit toȋi sfinții raiul, venind aci la masă, au năvălit fără de veste *idolii* în raiu și au prădat tot raiul:

«Luat-au raiului cununa
Luat-au luna cu lumina,

Luat-au idolii ȋorile,
ȋorile cu razele;
Luat-au idolii stelele,
Stelele cu florile;
Luat-au idolii soarele,
Soarele, odoarele;
Luat-au idolii și-au mai luat
Scaunul de judecată,
Unde s'adună lumea toată,
Și în iad că le-au cărat,
Raiul de s'a ntunecat,
Iadul de s'a luminat.
Am luptat cât am luptat,
Idolii, că nu le-au dat
Și-am venit să te vestim,
Rugă sântă să-ȋ jertfim,
Ajutoare să ne dai
Să te ntorc cu noi la raiu!»

Înțelegând Dumneȋeu asta, se ridică cu toȋi sfinții și ingerii săi și pleacă „să bată idolii cu sețe».

Ion botezând, Ilie fulgerând și trăsbind, ear Petru ploȋ bătând și blestemând,—așa năvălește această oștire asupra iadului, lăcașul idolilor. Idolii atunci se îngrozesc, cad în genunchi și se dau botezului, ear Archangelii Gavril și Mihail scot earăși din iad odoarele răpitate. La urmă pleacă cu toȋi înapoi la raiu preamărind pe Dumneȋeu.

Care este de fapt obiectul acestei colinde?

Este antagonismul între păgânism și creștinism, între idolii sau ȋeii păgâni, și D-ȋeu și sfinții creștini. Și precum în realitate creștinismul a biruit păgânismul, tot așa în colinde D-ȋeu și sfinții creștini birue pe idolii păgâni.

Idolii sau ȋeii păgâni folosesc ocaziunea, când odată raiul creștin nu era destul de păzit, năvălesc în el și răpesc de acolo toate odoarele cerului creștin: soarele, luna, lumina, florile și chiar scaunul de judecată al lui Dumneȋeu. Ast-fel în cât creștinismul reprezentat prin D-ȋeu și marii săi sfinți: Ioan, Ilie și Petru trebuie să lupte în contra infernului, capitala idolilor, pentru ca să recăștige odoarele răpitate.—Lupta aceasta nu e o concepțiune modernă.

Este lupta simbolică dintre păgânism și creștinism, lupta din mintea și inima poporului și triumful final al creștinismului asupra elementului păgân. Ear legenda aceasta nu s'a putut naște nici aȋ, nici erȋ în mintea poporului, ci numai atunci, când păgânismul era încă în proaspăta memorie și creștinismul numai de curând triumfase asupra lui, aȋcă între secolii IV și VI după Christos.

II

Rămâne să cercetăm cele-lalte 2 *straturi* ulterioare ale poeziei noastre poporane: *stratul eroilor patrioȋi* și *stratul haiducilor*.

Dar înainte de asta voesc să deslușesc o întrebare:

E cu putință, ca poeziile amintite să fi fost alcătuite în acele timpuri străvechi în forma lor actuală?

Poesia poporană să propagă în popor prin graiul viu, din om în om, din sat în sat, din țară în țară. Și

* V. G. Dem. Teodorescu: Noȋiunt despre colindele române. — București 1879.

cine o propagă? — Indiviđi aleși, cu daruri deosebite pentru treaba aceasta: cu temperament poetic mai fin și cu o memorie bună.

Un om de felul acesta, aude de la altul o baladă poporană, lui încă necunoscută. E cu neputință ca el să o învețe vers de vers, cuvânt de cuvânt, căci n'are nici timp, nici răbdare și temperamentul său poetic nici nu l'iertă. O mai ascultă însă de vr'o 2—3 ori și asta-l ajunge să o reproducă, să înțelege cu unele modificări făcute parte pentru că nu ține bine minte, parte pentru că și are și el întorsăturile sale de vorbe, de frase, de imagini. Ast-fel aceeași poezie chiar în prima reproducere va oferi unele mici deosebiri, nu de fond, ci de formă. Sunt în popor cântăreți cu un dar extra-ordinar de versificare, ale căror vorbe se înșiră oare cum de sine în vers, improvisează pe o temă dată sute de versuri.

Acest fel de oameni nu și vorbate mult capul cu învătarea poeziilor epice auzite de la alții. Ei își vor însemna cuprinsul, își vor fixa acțiunile poate și numele

persoanelor, părțile mai caracteristice,—*forma* 'i-o dau ei în momentul când o rostesc și de câte ori vor rosti-o, vor spune-o tot-d'a-una alt-fel.

Variabilitatea formei,—vrea să ție a părților secundare, a numelor etc. în poezia poporană—este și trebuie să fie una dintre notele ei caracteristice, alt-fel n'ar fi înțeleasă de toți Români. Poezia poporană este *un fond mult-puțin stabilit într-o formă absolut variabilă*. — Nu trebuie deci secolii ca să schimbe forma unei poeme poporane; schimbarea aceasta se petrece continuu chiar în același timp. De aici se naște mulțimea de variante a multor poezii poporane. «Soarele și luna» de ex. îmi este cunoscută în vr'o cinci variante foarte deosebite.

Prin urmare afirmațiunea mea, că poemele analizate aparțin stratului păgân și stratului prim creștin, adecă secolilor III—VI,—nu este de-a se aplica la forma lor actuală, ci numai la *fondul și concepțiunea poetică a lor*:

(Va urma).

DUNIA BURACOVA

AMINTIRI TEATRALE

Del Ce să le faci bătrânilor! Obosiți de viața lor îndelungată și dormitând pe ruinele trecutului, ei se plâng mereu de prezent și vorbesc cu însuflețire despre ceea ce a fost odinioară. Sunt guralivi moșnegii, fiind-că singure amintirile din trecut mai pot să pună în mișcare simțurile lor paralizate de neputințele bătrânețelor.

Eară tinerii, pe care prezentul plin de adimeniri îi încântă, ascultă zîmbind cu respectuoasă ironie.

Și totu-și, de geaba li-e ironia, căci era frumos odinioară, când cu Dunia Buracova și ce-va mai înainte și puțin în urmă.

Arsese teatrul orașenesc din Odesa, și trupa italianescă de operă plecase.

Tata Buracov, un actor bătrân, simțind că publicul e foarte doritor de spectacole, a înșghebat din actori ambulanti o trupă rusească, care juca într-o sală particulară comedii și drame, vodeviluri și operete. Sala era nepotrivity, actorii se potriveau cu sala, dar publicul tot se îndesuia, ca să vadă pe Dunia Buracova, fiica directorului.

Doamna Buracova,—doamnă, ear nu domnișoară,—era una din celebritățile scenei din Petersburg, dar fusese din cause rămase până azi necunoscute, isgonită din capitală și ast-fel era nevoită să joace alături cu golanii adunați de tatăl ei de prin toate cărciumele.

Era splendid acest luceafăr apus din capitală și răsărit în provincie!

Tinără încă, cu formele rotunde, cu obrajii proaspeți și grăsulii și cu un năsușor, ce e drept nu de cea mai antică croială, ea avea în toată înfățișarea ei ce-va foarte

prielnic—pentru scenă. Mai ales când rîdea, acel năsușor părea chiar mai cărn decât de obicei, ochii negri și neastempărați jucau în orbite, dinții albi ca de sîdef răsăriau dintre buzele rumene, ear în obraji 'i se arătau mult așteptatele gropițe. Era o adevărată podoabă pentru scenă.

Era lucru știut, că doamna Buracova, deși acrită, nu ține, nu vrea, nu primește să fie admirată de cât pentru creațiunile ei artistice.

Nu-i vorba,—la teatru nici că se poate alt-fel,—omagii, manifestări de admirațiune, semne de adorațiune primea și dînsa. Aceasta era în interesul artei. Trebuia să ție lumea caldă și să n'o respingă, un lucru, la care se pricepea foarte bine, căci nu era numai o mare artistă, ci tot-odată și femeie deșteaptă. Ast-fel Buracova era centrul, împregiurul căreia se învîrtia tinerimea din Odesa. Ea însă știa prea bine să-i ție pe toți la cuvenita depărtare. Ađi atrăgea pe unii și depărta pe alții și mâine ear depărta pe cei atrași, ca să atragă pe cei depărtați mai înainte.

Era primejdios jocul acesta, fiind-că efectele lui se simțeau tot-deauna și în sala de reprezentațiuni, unde cei favorizați aplaudau cu mare zel, în vreme-ce rivalii lor erau dispuși a șuiera. Nu e public mai primejdios decât tinerimea. Buracova nu era însă numai măiastră în artă ci tot-odată și meșteră în stăpînirea publicului.

Dar e de mult de atunci. Ași fi uitat cu toate aceste pe Buracova, dacă, scotocind din întemplantare prin o ladă de hărtoage literare, n'ași fi dat peste un afiș vechiu.

Eată-l:

„Vatra“.

La vinzetoarea de paseri

Tip. „Gutenberg“.

SALA TEATRULUI ORĂȘENESC DIN ODESA
— SOCIETATEA ARTIȘTILOR DE DRAME ȘI OPERETE —
Marți 6 Decembrie 1853

In BENEFICIUL RENUMITEI ARTISTE D-na D. BURACOVA

Se va juca pentru prima oară piesa

— HAMLET —

de

W. SHAKESPEARE

Dramă istorică în V acte cu decorațiuni grandioase, costume bogate și cu luminațiune strălucită în sală

UN DIVERTISMENT SE VA REPRESENTA

— COMETA ANULUI 1853 —

Comedie-Vodevil în II acte de C. de STAMATI

PERSOANELE:

CLAUDIUS, REGELE DANEMARCEI	D-NUL BURACOV
HAMLET, FIUL REGELEI REPOSAT	» CULACOV
POLONIUS	» MERSLIACOV
HORATIO	» HUDIACOV
LAERTIU	» COSLIACOV
OFELIA	D-NA BURACOV

La sfârșitul spectacolului d-nul Culacov va dausa TROPACUL național.

Citind acest afiș, 'mă-am adus aminte de o pățenie plină de tot hazul și am râs din toată inima.

Am intrat și eu ziua aceea, în interesul piesei—se înțelege, în dosul culiselor.

Nemerisem tocmai la repetițiunea tragediei lui Shakespeare.

Scena, o ved par'că și acum, era un adevărat labirint.

Grandioasele decorațiuni nu erau încă așezate fie-care la locul său și ast-fel produceau cea mai bizară impresiune. O perdea întinsă în fundul scenei și mânjită cu vopsea albastră, avea să închipuiască marea cu valurile. Alături cu aceasta era o treanță de cămașă, care închipuia o parte dintr'un castel,—mai departe un codru străvechiu, apoi o cascadă și o peșteră, toate una peste alta, băcșite, un adevărat haos pierdut în întunecime.

La dreapta atârna norul dintr'un copac rezimat de acoperișul castelului, ear la stânga se afla, pe un boloboc, cometul făcut din hârtie unsă cu seș și cu coada de călți. Lângă boloboc erau soarele și luna, tot de hârtie. Ear în dosul bolobocului era un munte, și în vârful lui se afla o căciulă căzăcească de asupra unei perechi de pantalon.

Prin unghiuri oale cu vâpșe, scaune stricate și răsturnate, butelii — se înțelege deșerte, — frânghii, scripeți, scări, întregul aparat artistic.

Eram cu toate aceste foarte fericit, că-mă este dat să intru în sanctuarul artei și să ved pe neîntrecuta artistă cu totul de aproape. Mi s'ar face fără îndoială o mare nedreptate, dacă s'ar presupune, că mai ales aceasta m'a îndemnat să creez opera pentru reprezentațiunea de beneficiu. Asta nu! —dar era mare onoarea ce mi se făcea; și m'am oprit sficios într'un colț, între oalele cu boia.

În fața scenei, la o măsuță de lemn, ședea suflerul îmbrăcat într'un cojoc și cu o luminare înfiptă în gâtul unei butelii înaintea lui.

Actorii, îmbrăcați și ei de iarnă, se perdeau în întunecimea scenei luminate de acea singură luminare de pe masa suflerului.

BERNARDO (după sufler). Cine vine?

O VOCE FEMEASCĂ din dosul culiselor. Eă sunt, dragă. (Intră cu un coș pe braț). Vaniușcă! Am cumpărat varză și sfeclă, dar mai am să cumpăr castraveți și nu-mi ajung bani.

BERNARDO. Cară-te de aici, toanto! D-I Director e în odaia de toaletă.

Femea iese, apoi Bernardo repetă: Cine vine?

FRANCISCO. Stați și răspunde, cine ești!

BERNARDO. Să trăiască regele!

O VOCE DE BĂRBAT cam răgușită, în dosul culiselor: Afurisitul de perciunat! Auți? — El nu dă pe datorie!

FRANCISCO. Bernard . . .

Nu! — îl întrerumpe un mustecios ieșit dintre culise, — ci Bercu, ovreul din colț.

BERNARDO (după sufler). El însu-și.

MUSTECIOSUL. Da, el! Hm! — Pentru el căciula lui Vaniușca nu prețuiește mai mult de cât două copec.

VANIUȘCA, care ședuse pe o laiță din fund, sare 'n picioare: Cum? căciula mea? Bețivule, nu e destul că mi-ai bătut cismele?

MUSTECIOSUL. Mai domol! Tu nu-mi porți paltonul — nou nou? Eat-o! —

El aruncă căciula, care cade într'o oală cu vâpșea.

Vaniușca ridică căciula și-o scutură în fața musteciosului. Acesta-i trage o palmă, Vaniușca-i dă brânc.

Bernardo și Francisco privesc ridând, în vreme-ce musteciosul se dă câți-va pași șovăind în napoi, apoi cade și răstoarnă masa suflerului cu lumina de pe ea.

«Poftim!» — țice Bernardo, pomenindu-se de o-dată în întunecime deplină.

«Ce-i aici!? — strigă peste puțin directorul intrat cu lumina aprinsă pe scenă. — Asta e repetițiune? — Hamlet! — Unde-i Hamlet?

HAMLET (ieșind dintre culise). Imi aștept intrarea, frate.

DIRECTORUL. Ce intrare? Nu vești că sunt beți? — Re petaiți voi scenele voastre, căci ei tot prost o să le facă pe ale lor. — (Adresându-se la cei-l-alți). Dacă prind la reprezentațiune pe vre-unul ciacăr, vă tai la toți leafa pe-o lună. (Merge la sufler, care-și ridicase iar masa, și-și aprindea lumina). Lasă-le cele-l-alte și citește actul III, Hamlet și Ofelia. — Dunio! — unde ești!

Eată-mă! — răsună vocea armonioasă a Duniei, și scena se înseninează.

Ah! ce contrast! S'o vești pe ea aici, în mijlocul acestor hodoage, incongiurată de acești oameni de adultură și înțelegi puterea farmecătoare a artei.

Am rămas cu o evlavioasă atențiune în colțul meu.

HAMLET. A fi ori a nu fi, de asta e vorba; ce poate să fie pentru suflet mai înalt de cât să sufără neînduratele lovituri ale soartei . . .

În dosul scenei se ivește D-I Curmulev, un bătrân rentier și admirator al artei.

Dunia îl salută și se apropie de el fără de zgomot, ca Hamlet să-și poată urma monologul. Acesta însă se întoarce, când Ofelia ia în primire cornetul de bomboane.

HAMLET (întinzând mâna spre Curmalev). O țigară ai?

SUFLERUL (bate cu pumnul în masă). Vă rog să rămâneți în roluri. Ce batjocură e aceasta!

OFELIA (aleargă la sufler și-i pune câte-va bomboane pe masă). Tac și citește înainte.

SUFLERUL (ia în gură un bombon, apoi urmează).

OFELIA (după sufler). Principe, ești sănătos?

HAMLET. Mulțumesc, mă aflu bine.

OFELIA. De mult am voit, Principe, să vă înapoiez darul ce ați bine-voit a-mi propune... (Cătră sufler). Un moment! (Se duce iar la D-l Curmalev). Ca să nu uit. Giuvaericalele mi le-am ales.

CURMALEV. Bun! Seara, înainte de reprezentațiune, are să vie băiatul să ți le aducă.

OFELIA. Nu s'ar putea să le am și la repetițiunea generală?

CURMALEV. O și măi nainte.

OFELIA. Două, draguță.

CURMALEV. O să vorbesc cu el.

OFELIA. Te rog! — Înțelegi, sunt și cocoane, care merg la baluri împodobite cu giuvaericale luate cu împrumut, dar se vede cât de colo, că nu sunt ale lor, fiind-că nu știu să le poarte și să le expună privirilor. Cu atât măi mult trebue pe scenă să înveți bine rolul de a pune în ochii publicului diamantele, pe care le porți. Am să le iaă tuturor vederile!

CURMALEV. Care va să ȳică două ȳile înainte de reprezentațiune.

OFELIA. Dar cu rochiile cum rămâne?

CURMALEV. Aă să fie gata.

OFELIA. Una de mătase și alta de catifea.

CURMALEV. Cum ți le-ai ales?

OFELIA. Cum prescrie rolul.

Ea îi întinse mâna, pe care D-l Curmalev o sărută respectuos.

Ah! Ce sunt gurile rele în lumea aceasta! — Ce neagră e calomnia!

Toți ȳiceau, mulți bănuiau și nu puțin credeau, că D-na Dunia Buracova a respins pe toți de dragul unuia singur, D-l Curmalev, mult fericitul și mult pismuitul Curmalev. Și iată care era adevărul! Ea se gândea numai la artă, la rolurile ei, la succesele ei, preocuparea ei era numai să încante publicul. Giuvaericalele scumpe pe care le admira toată lumea, nu erau în adevăr ale ei, ci luate cu împrumut, iar D-l Curmalev, mecenatul desinteresat, garanta cu creditul lui pentru aceste giuvaericale și pentru toaletele Duniei, pentru ca distinsa artistă să se poată presenta și pe această scenă săracă cu aceeași splendoare ca la Petersburg.

Din nenorocire însă lumea n'o știa aceasta și numărul nemulțumiților între iubitorii de artă era prea mare. Nu puteam cu toate acestea să tradez secretele culiselor, deși vedeam că numărul admiratorilor scade în mod îngrozitor și că-mi fac și eu dușmani voind să apăr buna reputațiune a artistei.

Poate dar ori-și-cine să-și închipuiască răcorile de care eram cuprins în seara de reprezentațiune, când am intrat în odaia de toaletă.

Am început cu toate acestea să rid. Era ce-va nespus de bizar în priveliștea ce se desfășura în fața mea. — Intr'un fel de șură era o îngrămădire de fel de fel de lucruri, unele măi de haz de cât altcle. Trei pereți de scânduri erau plini de cuie bătute fără de nici-un șir, iar din cuiele acestea atârnau alandala haîne, coifuri, steaguri, fel de fel de arme, mășci, instrumente musicale, cununți, șunci și cărnați de mûcava, cialmale turcești, bărbî, mustăți, peruci și Dumneȳeu măi știe ce.

Pe peretele al patrulea, pe măi multe mese mândite cu boeli, erau ulcele cu suliman, periute, ptepteni, foarfeci, cuțițase, clește de încrețit pèrul, iar printre toate se plimba cu coada ridicată un motan bătrân, favoritul artiștilor.

Pe una din mese era înfipt într'o sfeclă un hârb de oglindă spartă, în fața căruia Hamlet își potrivește frișura, în vreme ce regele fixează peruca pe capul lui Poloniu.

Măi la dreapta Laert, cu mustața numai jumătate și cu nasul alb de suliman, șeade turcește pe pământ și-și dă silința să cârpească un ciorap, iar Marcello și Bernardo se ajută unul pe altul potrivitându-și costumele, pe când alți trei artiști se opinteau să gătească și să pună la cale pe un cazac din garnisoană, care avea să reprezinte umbra tatălui lui Hamlet.

Vedend aceste pregătiri făcute cu multă grăbire, nu îndrăsnam să intru în partea de dincolo a șurii, unde-și făceau toaleta artistele, fiind-că 'mi închipuiam, că le-aș găsi într'o stare, fără 'ndoială, foarte interesantă, și că vizita le-ar fi o surprindere de tot neplăcută.

Mă înșelam. — Lasă că artistele își țin haînele, dacă le aă, acasă și aduc aici numai pe cele ce sunt de neapărată trebuiță, dar ele sunt tot-odată și măi grăbite, în cât le găsești gătite și sulemenite mult înainte de începerea reprezentațiunei. Aflând dar că nu vin la timp nepotrivit, trecui în barata de alături.

D-na Buracova ședea ea singură într'un jeț din fața sobei, gătită de primul act și fumându-și în toată țigara țigara.

La dreapta, pe o mescioară cu oglindă, era întregul aparat de toaletă, sticlute, borcănase de pomadă, perii, piepteni, ace cu gămălie, ace de pèr și două vase cu flori. Măi departe erau aședate pe scaune rochiile pentru cele-lalte acte, iar pe un covor întins în fața mesei de toaletă se jucau cățelușii favoriți ai artistei, doi gemeni care semneau ca ouă cu ouă.

Intrând în acest sanctuar, iar mă apucară răcorile de autor, căci de la ea, numai de la ea atârna succesul piesei.

Ea tresări c'nd intraiu, și-și întoarse cu o mișcare nervoasă capul spre mine. Era neliniștită; aștepta pe cine-va; se temea par'că de ce va.

«Ah! D-ta ești, — grăi întinȳindu-mi mâna cu un zîmbet grațios. Cum stăm?»

«Nu tocmai bine! — îi rêsponsei. Dispozițiunile sunt foarte rele.

«D-ta trebue să stăruie pe lângă amicii d-tale!

„Vatra“.

Semne de dragoste

Tip. „Gutenberg“, Bucuresti.

«Da! însă aceștia sunt puțin, iară cei intrați în conjurațiune sunt mulți!

«Nu se poate! — grai dânsa ridicându-se cu îndărătnicie. Să-mi vie giuvaericalele și-i orbesc cu strălucirea lor!»

Ași fi voit să-i spun, că tocmai vederea giuvaericalelor va îndârji pe cei mai mulți, dar n'am îndrăsnit.

«Dacă n'am astă seară un succes strălucit, — dîse ea, — mă retrag de pe scenă și nu mai joc nici-odată!»

Eram desnădăjduit și voiam s'o conjur, dar în momentul acesta se ivi la intrare un domn, care se dete înapoi când mă zări.

D-na Buracova se duse cu pas grăbit la ușă și se întoarse cu o cutie mare. Erau giuvaericalele.

Crescusem într-o casă bogată și ast-fel aveam oarecare slăbiciune pentru pietrele scumpe, pe care le cunoșteam destul de bine.

«Imi dați voce să le ved? — îi dîsei.

«Pecat, — răspuse ea cam în silă, — căci aici e puțină lumină și pietrele n'au efect».

Dar îi era greu să mă refuze.

Cutie era de la Lazarew, cel dintâiu giuvaergiu din Odesa, și cuprindea o întreagă găteală, foarte bogată, cu totul vre-o cincî sute de pietre mai mici ori mai mari, câte-va chiar de mărime extra-ordinară. Lucru curios însă! veritabile erau numai pietrele mici, cele mai mari toate erau false, și rău aședate. Imi părea învederat, că giuvaergiul, neavînd destulă încredere, a înșelat pe D-na Buracova puind pietre false în locul celor veritabile.

«Dacă ar fi veritabile toate pietrele, — dîsei, — ar prețui cel puțin 50,000 de ruble».

Doamna Buracova se făcu galbenă ca ceara și începu să tremure.

«Vaî de mine! — răspuse ea, — dar sunt veritabile toate!»

Nu măi stăruî și nici că măi aveam timp, de oare-ce se anunță începutul reprezentațiunii și trebuia să trec între culise.

«Hamlet» a fost de astă dată pentru mine un adevărat supliciu. Actorii nu-și învățaseră rolurile, le interpretau de tot prost, iar D-na Buracova era indispusă și în luptă grea cu o mare parte din public. Dar a trecut și asta, ba Dunia a fost chiar aplaudată, de și cu mai puțin entusiasm de cât de obicei.

A urmat «Cometul» meu, dar numai după ce publicul își perduse răbdarea.

Mai întâiu D-na Buracova a întârziat, fiind-că a stat prea mult cu D-l Curmalev, care a venit să ia cutia cu giuvaericale și s'o trimeată acasă la dînsul. Apoi ea a întârziat, fiind-că și-a pachetat rochiile să le trimeată acasă la dînsa.

Actul întâiu a mers deci foarte rău, fiind-că publicul era indispus din cauza îndelungatei așteptări.

«Ești un tâmpit! — grai unul dintre prietenii mei, care venise furios să mă caute între culise. — Curmalev face rămășaguri, că are să cadă piesa ta, fiind-că Buracova 'i-a promis-o aceasta drept dovadă că-l preferă pe dînsul».

Ași fi fost în stare să-i trag palme. Nu! de această infamie D-na Dunia Buracova nu era capabilă!

Ce se va fi întemplat mai departe nu pot să-mi dau bine seamă. Imi aduc numai aminte de gălăgie, de șuerături, de părueli și de Dunia, care, trecînd repede pe lângă mine, 'mî-a aruncat vorbele: «M'ai nenorocit cu piesa D-tale».

Eram desolat!

Oare-care mîngăere am avut, ce e drept, dîua următoare, când am aflat că Dunia Buracova a părăsit peste noapte Odesa, iar câte-va ceasuri în urmă a plecat și D-l Curmalev la Varșovia, unde aveau, precum se dîcea, să-și petreacă primele săptămâni de fericire.

Iluziuni pierdute! — dar vina nu era piesa mea.

Au măi trecut însă încă opt zile și D-l Curmalev s'a întors singur și foarte ploat din călătoria lui.

N'o găsisse pe D-na Buracova nici pe drum, nici la Varșovia. Abia câte-va luni în urmă s'a aflat că dînsa apucase, în desperarea ei, alt drum și s'a pomenit în cele din urmă tocmai în America.

Dar nu era la mijloc numai rușinea: bătrînul curtesan a măi avut și o altă supărare, una mare, de tot mare.

D. Lazarew își cunoștea marfa și ținea să aibă pietrele veritabile, pe care D-na Buracova le înlocuise în acele două zile și le luase cu dînsa.

Le-a și plătit D-l Curmalev, dar n'a măi stat apoi la Odesa, ci s'a dus în Italia, ca să-și caute sănătatea, fiind-că bufnea de ris și piscile, când îl întâlnea.

Da! Așa se petreceau odinioară lucrurile și de geaba e toată ironia tinerimei, căci era frumos atunci.

C. CIUREA

Bene-Merenti

De câtăva vreme e la modă a se vorbi mult despre *Bene-Merenti*. In genere se brodează, cu sarcasm, sau mai bine parapon, pe tema lipsei de merit a multora dintre medaliați și pe meritele patente ale celor ce n'au obținut încă această medalie.

Credem că ne e permis și noă să zicem câteva cuvinte în această privință.

Să procedăm metodic.

Oamenii toți se împart în două mari categorii:

I. Cei cari au *Bene-Merenti*;

II. Cei cari nu 'l au.

Sperăm că nimeni nu va fi de altă părere, căci amintiri n'am putea continua.

Acum întrebăm:

1. Dintre toți câți il au, nu'l merită *niciunul*?

2. *Toți* câți nu'l au, l-ar merita *toți*?

Noi credem că nu se poate răspunde, după bunul simț elementar, la aceste două întrebări decât așa:

La întâia: da, dintre toți câți au *Bene-Merenti*, *unii* îl merită;

La a doua: nu; *nu toți* câți n'au această medalie, ar merita s'o aibă.

Că nici nu s'ar putea altfel!

Indiferent de meritul ce'l avem fiecare, noi oamenii iubim *distincția în genere*, și, tocmai pentru aceasta, *unele* distincții nu le dorim, ba, uneori, chiar le respingem cu mai multă sau mai puțină ostentațiune.

Toți avem în pasta noastră o doză oarecare de vanitate.

Unul dorește o decorație din partea suveranului; altul vinează aplauzele unanime ale unei adunări, la rigoare ale unei adunături—aceea încă și mai suverană; al treilea, mai puțin politic, suspină după un trandafir dela o fată în mijlocul atâtor alți dănțuitori...

Unul dorește a fi distins de cei mai mulți; altul de cei mai puțini; acesta, de unul singur; acela de... una singură, și alții de cine mai știe cine; în sfârșit, Dumnezeu să ne mai înțeleagă!

Ce e asta?

E că pe toți aceeași pornire îi îndeamnă să dorească distincția — necesitate imperioasă ce o are omul de a găsi, măcar într'o privință, împărtășite și de către altcineva părerea deosebit de simpatică și considerația ce le are el însuși despre sine însuși.

Așa, putem zice că toți — fie-le dorința înaltă, meschină, rară, banală, șcl. — toți, — dela prințul catolic, servitor

fidel și fervent al Sfântului-Scaun într'o viață de peste optzeci de ani, aspirând la acolada Papii de la Roma, și pînă la băețelul din clasa întâia rurală ce dorește o biată coroană de merișor la Simpietru din mâna primarului local,—toți, toți dorim distincția.

Deci, nu e rușine s'o dorim, fiecare după pornirea sufletului său, de o merităm sau nu; nu e rușine, căci e inevitabil uman s'o dorim. E rușinos numai să 'ntrebuițăm mijloace nepermise, sau de nemărturisit, spre a o căpăta, și în orice caz e ridicul s'o dorim prea mult și s'o prețuim peste măsura cu care o prețuește acel ce trebuie să ne-o acorde, — e nedemn pentru noi să ne înjosim meritul real, punându-i mai presus în conștiința noastră o răsplată din partea altuia.

Nu e vorba, lumea, voi să zic opinia mai luminată, poate avea un sentiment, nu bine hotărît, dar totuși destul de sigur, despre o echitabilă împărțire a unei distincțiuni oarecare. Fiindcă însă acel chemat — și acela e autorizat prin propria noastră dorință — să ne decearnă distincția, e și el semenul nostru, va fi și el supus erorii; va putea judeca greșit meritele omenești; va fi expus a atirna bucurios (ca, de regulă, toți oamenii) de partea aceluia ce i-o va ști atinge mai bine pe cea slabă a lui. In fine, el va putea să distingă altfel decât noi, care ne credem totdeauna cei mai îndreptățiți la distincția ce dorim de la dinsul, și astfel să se înșele întru cât ne privește, fie că ne va uita, fie că, și mai rău, va lua în seamă pe altul.

Pentru aceea nu e in lume distincție publică sau privată care să fie perfect de echitabil acordată, sau, mai bine zis, împotriva împărțirii căreia niminui să nu poată imputa ceva.

Tot pentru aceea, toți, fiecare după sentimentul său, avem dreptul s'o dorim distincția și s'o sperăm, precum asemenea toți avem și sorți să o căpătăm.

Dar, tot pentru aceea, și dorința distincției și mândria c'a obținut-o și mahnirea că n'o are încă trebuie să fie moderate la omul în adevăr deosebit, și numai la omul de rînd pot fi excesive.

Căci, dacă fudulirea cu medalia *Bene-Merenti*, ca să revenim la dînsul, face, mai cu seamă din partea celui ce nu o merită, o impresie ridiculă, apoi de sigur fac o impresie foarte penibilă ciuda și paraponul că n'a căpătat-o încă, mai ales din partea celui ce ar merita-o.

ST. LUCA.

VOICHIȚA LUI ȘTEFAN

Doamna lângă Ștefan vine,
Blândă 'n vorbe și 'n purtat:
„Doamne, iar ești supărat!“
— „Sunt, Voichiță, pentru tine!“
Zăpăcită Doamna sta
Și 'nflorită de rușine:
„Ce-am făcut, Măria-Ta?“

„Tu?... Nimic!“ Și Vodă strînge
Mâna Doamnei, gânditor,
„Șerpîi-și aș culcușul lor...
Ah, Voichițo cum aș plînge!
Rău ca Radu nimeni nu-î!
Uite 'n pumni așa aș frînge
Gât de căne, ca a lui!“

Doamna i-a pătruns cuvîntul,
Până 'n suflet i-a pătruns.
El tăcea, ea n'a răspuns.
Noapte e, și bate vîntul,
Și prin noapte, cu vr'o doi
Tari să bați cu ei pămîntul,
Pleacă Ștefan la răsboi.

Dintr'același ceas Voichița
Nu s'a mai oprit din plîns,
Brău pe trup ea n'a mai strîns
Nu și-a mai gătit cosița.
In genunchi, c'un dor păgân
Ea sărută iconița
Maicii-Domnului, din sîn.

Unu-î soț, iar altu-î tată,
Pentru care să ruga?
Zile 'ntregi ea se lupta
De fiori culremurată;
Când avea pe soț în gînd
Ea se pomenea d'odată
Pe părinte blăstemînd.

Ah, de-ar fi un zid d'aramă
Intre dînșii, până 'n nori!
Și prin plîns adeseori
Îi părea, că e o cheamă
Să-î împace! Ea, dar cum?
Pe ea cine-o bagă 'n seamă?
Prutul să-l oprești din drum!

Și 'ntr'o di, sătui de sînge,
Eată-î, Moldovenii vin.
Sufletul, de milă plin,
Al Voichiței, cum să frînge!
Pentru soțul ei dorit
Rîde veselă, și plînge
Pentr'un tată biruit.

Ea cu pași grăbiți pornește
Să-și cuprindă soțu 'n prag;
Ochii-î stinși s'aprend de drag.
Ștefan însă ocolește
Ochii Doamnei, e pripit,
Iar Voichița nu 'ndrăznește
Nici să-î zică „bun sosit.“

„Tu mă știi, Voichițo, bine!
Neamul vostru-î neam de hoți,
Și-î voiă dușmăni pe toți,
Cum te dușmănesc pe tine!
Am să-î curm pe-aî tîi de veci—
Nu mai poți trăi cu mine:
Tu ai mamă, poți să pleci.“

Doamna 'ngălbinînd scoboară
Ochii umezi în pămînt,
Făr' a dice vr'un cuvînt.
Ese-apoi. I-a spus s'o doară,
Și-a duru'o ce i-a spus —
Un allâr ce se doboară
Când vin trăsnele de sus!

Și rămas acum Vileazul
Singur în iatac, și-a pus
Capu'n mîni, pe gînduri dus.
El și-a potolit necazul —
Dar pe Doamnă o iubea!
Și'ngropînd în coif obrazul
Ștefan Vodă-acum plîngea!

FEL DE FEL

LITERATURĂ, ȘTIINȚĂ. BIBLIOGRAFIE

Seminarul român din Leipzig. În «Institut für rumänische Sprache» din Leipzig, d-l Weigand, cunoscutul filolog și filoromân, în semestrul de vară va citi și va explica texte române, mai ales din Alexandri, Ispirescu

mai veștită universitate a Germaniei prin bună-voința și stăruința d-lui Weigand.

Seminarul a fost cercetat în cursul anului de 12 domni și o damă. Membrii ordinari, adică de aceia, cari se ocupă cu studiul științific în cercul lucrărilor de filologie română, sunt în momentul de față șase, dintre

SOMN UȘOR!

și Creangă. D-l Weigand, ca profesor particular (Privat-Dozent) al universității din Leipzig va prelege la universitate în primăvara aceasta despre »limba neo-greacă și cea albaneză în raport cu limba română («Neugriechisch und Albanesisch in ihren Beziehungen Zum Romänischem»). Ast-fel, limba română își face loc la cea

cară un Român. În semestrul viitor va apărea cel d'înțetii almanach, în care se vor putea publica câte-va lucrări.

Studii filologice române. Prințul Alexandru Bibescu, cunoscut ca un susținător al artelor și științelor, a dă-

ruit societății lingvistice din Paris 10.000 lei pe cari îi destinează ca premiu pentru cele mai bune lucrări filologice române. Premiul se va acorda din 3 în 3 ani celui ce va tracta mai bine o chestiune privitoare la limba română sau la limbele neolatine. Studiile vor trebui scrise în limba franceză sau latină.

Pharmacopea română. În «Pharmaceutische Post» din Viena, cel mai serios și mai răspândit ziar farmaceutic, se află ca articol de fond în numărul cel mai nou o importantă recenziune a Pharmacopeei române, op elaborat de o comisie compusă din d-nii Dr. Istrate, Trausch și Roșu sub președinția d-lui prof. Dr. Măldărescu. Se știe, că ediția III a acestui «Codex medicamentanus» a apărut pe la sfârșitul anului trecut și lipsa unei asemenea cărți era simțită de întreg corpul sanitar al țării. Recenziunea din ziarul german e scrisă de d-l Jordan Bogdan.

Fabulele lui Lessing. D-l Dr. G. Coman a scos o carte: Fabulele lui Lessing, cu note explicative, text german întocmit conform noului program pentru învățarea limbei germane în seminariile și școlile normale.

Femeea în trecut, present și viitor. Traducțiune din limba germană, după A. Bebel. A apărut în București.

Studii asupra dalacului. La institutul bacteriologic al d-lui Dr. Babeș, se fac cercetări acum asupra dalacului; aceste cercetări sunt aproape sfârșite și vor fi comunicate congresului de medicină de la Roma.

Principiul naționalității. Conferința d-lui A. C. Popovici «Principiul naționalității», ținută la Ateneu, a apărut în broșură și se află de vânzare la librăriile din Capitală.

Nouveau Dictionnaire roumain français de d-l Frédéric Damé. Din acest dicționar au apărut până acum 5 fascicule, cuprinzând literele A—E. Aceste 5 litere formează volumul I, întregul dicționar va cuprinde 5 volume și va costa 40 franci. E cel mai bun dicționar român francez și e foarte bogat, căci ne dă nu numai echivalentul cuvintelor singuratic, ci caută a da în traducere toate întrebunțările cuvintelor în construcțiunile sintactice particulare limbei noastre, în idiotisme și «întorsături de limbă». Exemplele de întrebunțare particulară a cuvintelor în expresiuni tipice românești sunt luate din poezia populară și din cei mai buni autori.

MUSICĂ. ARTA. TEATRU

Musica bisericească a Românilor. În memoria repositatului principe Rudolf al Austriei, se va scrie istoria Bucovinei, și în specie a tuturor popoarelor conlocuitoare. Pentru fie-care neam în parte s'a dat însărcinări pe la diferite persoane competente. În această lucrare se va cuprinde și musica bisericească a Românilor. Pentru această delicată lucrare este însărcinat preotul Isidor Vorobchievici, profesor de muzică la facultatea de teologie din Cernăuți. Această chestiune este de o importanță capitală, care trebuie bine studiată.

Trupa de operetă română din Craiova a sosit în capitală și va da o serie de reprezentațiuni în sala teatrului liric. Pe lângă operetele cunoscute, trupa va mai reprezenta încă cinci operete: *Sărmanul Jonathan*, *Șapte Schwabi*, *Clereta în concentrare*, *Fiica Tamburului-majer* și *Pericola*. Personalul trupei se compune din domni Anestiu, Popescu, Tănăsescu, Băjenaru, Vasiliu, Poenaru, etc., d-nele Vladaia, Odeseanu, Gema Cape-

leanu, M. Fărcășanu, A. Ionescu, M. Ionescu, etc. Corul e compus din 24 persoane sub conducerea cunoscutului șef de orchestră Neuwirt. Pentru cele mai multe operete s'au făcut costume nouă.

Violoncelistul Dinicu M. S. Regele a bine-voit a da domnului *Dinicu*, valorosului nostru violoncelist, care ar face fala orî-cărei țări, brevetul de violoncelist al Curții Regale.

Concertele simfonice ale d-lui Wachmann. Anul acesta d. Wachmann, directorul conservatorului din București, a anunțat pentru primăvară opt concerte simfonice.

Cea mai nouă operă a lui Verdi. Din Milano se scrie că Giuseppe Verdi a terminat aproape opera *Romeo și Iulia*. Textul este scris de Arrigo Boito, după tragedia lui Shakespeare.

Expoziția de pictură. Pentru expoziția de tablouri ce se va deschide la primă-vară s'au însris până acum pictorii: Aricescu, Alexandrescu, Artachinos Luchian, Vintilescu, Vermont și Zaman și sculptorii: Valbudea și Georgescu.

Reparația Teatrului Național. La vară, după terminarea stagiunii teatrale, vor începe lucrările de reparație și modificare a Teatrului Național din capitală.

De la Teatru. La Teatru Național s'a jucat zilele trecute comedia originală *Lizi* de d. Polizu-Micsunești. În zilele acestea se va juca un vodevil original «Pragul scenei» de I. Mala, muzica de Wachs. Se vor juca în primă-vara asta tragediile *Andromaque* de Racine și *Cid* de Corneille. La Teatru din Iași se va juca: «Dușmanul Poporului» de Ibsen.

BISERICA ȘI ȘCOALA

Cassarea cenzurii cărților de școală în Ungaria. Se știe că în Ungaria cărțile de școală sunt supuse la o aspră cenzură oficială și foarte multe cărți sunt oprite din școli — multe din motive politice, cele mai multe însă din motive foarte volnice și fără nici un rost. Ziarele maghiare scriu, că în consiliul permanent al instrucțiunii publice ungurești s'a desbătut chestiunea desființării acestei cenzurii oficiale. Până acum însă nu s'a hotărît nimic.

Scoala de fete din Cernăuți. «Gazeta Bucovinei» spune că «Societatea doamnelor române» desvoaltă o activitate foarte rodnică pentru ajungerea scopului mare ce s'a pus: deschiderea unui internat pentru fete și zidirea unei școli de fete în Cernăuți. Putem ați da de știre că locul pe care se va zidi școala și internatul s'a cumpărat cu o sumă considerabilă. Școala ce se va crea, va fi așezată într-o regiune sănătoasă și frumoasă a Cernăuților.

SCIRI PERSONALE

M. S. Regele pe la sfârșitul lunii lui Martie va face o călătorie la Sigmaringen și la Neuwied, unde se află Majestatea Sa Regina.

D. Septimiu Albini, cunoscutul publicist român de peste Carpați, s'a serbat cununia Duminecă 20 Februarie în Sibiu, cu D-șoara Aurelia Roman, fiica d-lui Visarion Roman.

Păintele Dr. V. Lucaci, se află de câte-va zile în București însoțit de d-nu avocat Iulian Coroianu din Cluj.

M. S. Regina, se află cu totul însănătoșită și se va reîntoarce în Aprilie în țară, de odată cu M. S. Regele. După reîntoarcerea Ei AA LL RR Principele moștenitor și Principesa Maria se vor muta în Palatul de la Cotroceni, care se reparază acum, așa ca să fie gata până în Aprilie.

VIAȚA SOCIALA

Balul cel mare al Curții. Al doilea mare bal, pe care M. S. Regele îl oferă în fie-care an fruntașilor cetățenii români, s'a dat în seara de 23.

Lume foarte multă; erau peste 1600 invitați. Sala cea mare de dans, saloanele mărginașe, sălile chiar și cele de la intrarea de jos, erau pline de o lume aleasă.

M. S. Regele își făcu intrarea în bal pe la orele 10 însoțit de AA. LL. RR. principele Ferdinand și principesa Maria, precum și de casa civilă și militară. După ce Majestatea Sa și Altețele Lor Regale se întreținură cu mare parte din persoanele prezente, se începu dansul.

M. S. Regele și AA. LL. RR. principele Ferdinand și principesa Maria s'așă retras la orele 2 și jumătate. Balul s'a sfârșit la orele 5 dimineața.

Nuntă princiară. Nunta principesei Iosefina de B I g ia cu principele Carol de Hohenzollern, nepotul M. S. Regelui, va avea loc la 15 Mai, în castelul belgian Lacken.

La cununie va lua parte și Regele României cu principele moștenitor.

Causa română în Anglia. La Oxford, în Anglia, s'a ținut la 21 a lunii ac știa un mare mee ing de protestare contra Maghiarilor. Acest meeting s'a făcut din inițiativa profesorului de universitate Mister W. R. Morfill, care cunoaște foarte bine limba și literatura românească. La meeting a vorbit d-l Morfill, exprimându-și simpatiile sale pentru poporul român și vorbind de greutățile ce le suportă Românii din Transilvania. Apoi a vorbit d-șoara Del Homme, care a pus în evidență trăsăturile caracteristice ale istoriei Românilor și a arătat prigonirile la care sunt expuși Românii. În urmă a vorbit d. Dumitrescu, student român; apoi s'a citit programul națiunii române din Transilvania formulat la 1881 în Sibiu. *La acest meeting*, ținut în favorul cauzei române, s'așă trimes o mulțime de telegrame din toate părțile locuite de Români.

CRONICĂ

Pietro Mezzetti, profesor al conservatorului de musică din Iași și unul dintre cei mai distinși maeștrii de musică în România, a murit săptămâna trecută.

Două filoromâni, amândoi francezi, au murit în luna aceasta: Alfred Dumesnil și A. Bataillard. Dumesnil era ginerile celebrului istoric I. Michelet. Cunoscut în Europa, ca mare filoromân, el a lucrat mult pentru noi. În timpul exilului democraților români, a dat un puternic sprijin exilaților spre a face cunoscute drepturile noastre în Europa. Bataillard a scris mult despre Români și a ajutat tot-d'auna pe studenții români săraci din Paris. Pentru meritele lui, Camera română la 1866 i-a dat dreptul de cetățean român.

Biblioteca Urechie din Galați, fondată de V. A. Ureche, a avut la finea anului trecut 16.472 cărți.

George Enescu, un copil de vr'o 13 ani, născut în județul Dorohoiu, a pus în uimire pe artiștii din Viena

prin extra-ordinarul său talent musical. Gazetele vieneze spun că acest copil are un talent tehnic cum rar s'a pomenit și cunoaște toate misteriele virtuozității moderne. Dacă va urma să se desvolte, peste puțin numele tinerului român va fi citat printre cele mai strălucite nume artistice. Profesorul de violină de la conservatorul de muzică din Viena, d-l Helmesberger, va veni cu Enescu la București, ca se dea concerte la Ateneu.

O bandă de falsificatori. În București a fost prins zilele trecute un german, Wilhelm Albrich, cu 17 bilete false de 20 lei. Albrich locuște în satul Carjeni în județul Vlașca, unde avea 4 tovarășii, cu cari falsifica bilete de bancă.

Albrich trăia în casa unui învățător anume Popian, care acum câte-va luni, găsindu-se în lipsă de parale, a propus lui Albrich să falsifice bilete ipotecare. În acest scop se adresară unui Görner, litograf și unui oare-care Klüsseck, tipăritor. Câte-și patru, ajutați și de fratele învățătorului, Vasile Pretorian, încep a fabrica, în timp de trei luni de zile, bilete de bancă în sumă de 96.000 de lei. După fabricare, cei cinci tovarășii împărțiau între ei bilete falsificate și apoi căuta fie-care să le plaseze pe unde putea.

Klussek și Görner a fost prinși. Făcându-se percheziție la aceștia, s'așă găsit toate instrumentele de cari se serveau la fabricarea biletelor. Wilhelm Albrich n'a vrut să mărturisească nimic, dar pe când se făcea percheziție la el acasă, se pregătise de un pumnal pentru a ucide pe judecătorul de instrucție, intențiune pe care în cele din urmă a mărturisit-o.

VARIETAȚI

Cum se scumpește viața. Astă-dî ne plângem, că toate lucrurile se scumpeșc, mai ales cele de neapărată trebuință. Și cu drept cuvânt. Pe la începutul veacului acestuia, în România prețurile erau așa de mici, în cât nu-ți vine să crești. Pe vremea Nemților cu coadă (se numeau așa fiind-că soldații își împleteau pērul în coști ca fetele) ocaua de pâne era o para, ocaua de jimblă două parale, ocaua de brânză 7 parale, ocaua de carne de vacă 2 parale, iar carnea de miel 4 parale. Un car de lemne costa 3—7 lei vechi. O vacă se vindea până la 10 lei; o pereche de boi bun costă 25—30 lei. Un cal 20—25 lei, o oaie 2 lei jumătate, un berbec 3 lei, o găscă de la 6—8 parale, un curcan 10 parale, o găină 4 parale și tot 4 parale o pereche de pu. Într'un hrisov de la începutul veacului, aflăm că un țaran din județul Dâmbovița a dat un munte pentru un cal, ca să aibă cu ce merge ca hagiū la Ierusalim. Un munte, o moșie întreagă, pentru un cal care costa pe atunci 25 lei!

Numele de botez în zicătorile noastre. Numele de botez întrebunțate în popor sunt cele mai multe de origine judaică și grecească—ele sunt nume biblice. Puține nume sunt romane și slavone. Interesantă și vrednică de un studiu mai larg e cestiunea devenirii numelor de botez ca expresiuni tipice în zicători. Unele nume au devenit calificative, arată tipuri de oameni, caractere. Țăranul dice: «Nu fii prost, mă», dar tot atât de bine, ba mai expresiv, dice: «Nu fii Tănase, mă!». Prin urmare «Tănase» e sinonim cu «prost». Ion e calificativul omului naiv, care vorbește ca să nu tacă; avem zicătoarea: «A vorbit și ne' Ion, că și el e om». Dacă naivul e Ion, *Marița* e femeia, care-ți cade în vorbă de-odată: tronc, Marița. Omul care nu înțelege sau nu vrea să înțeleagă, una-î spuși și alta crede, e

numit *Istrate*. «Bună ziua, mă Istrate! — Șapte puî de rațe frate! — Măi, Istrate, tu ești surd! — Am vădut și ieri un cărd!» *Vlad* e numele găgăuțului, a omului prost și infumurat: «După ce-î prost, îl mai cheamă și *Vlad*», tot așa «*Vlăduțul mami*». *Martin* și *Nicolae*, de și nu avem zicători cu aceste nume, sunt numele bătăranului, căci poporul numește ursul «*Martin* și *Nicolae*», ca în cântecul: Diha, diha măi Martine, că-ți dau pâne cu masline. *Stan* e numele omului mincinos și guraliv sau a omului pățit; «*Stan* pățitul» e un tip bine definit în psihologia poporului. *Toderița* e omul isteț și șiret și în povești are tot-d'a-una însușirile aceste: dintre multe alte povești să ne amintim pe «*Toderița jucător de cărți*» a lui *Costache Negruzi*. *Gheorghe* e omul șiret, drăcos: Nu te face *George*, nu fi *George*. *Neagu* e numele omului nătâng și încăpăținat; cuvântul «moșneag» e probabil «moș *Neagu*». A fi ca *Neagu*, a fi ca *Neaga*, el e moș *Neaga*, cu moș *Neagă* nici în car nici în teleagă, sunt zicători cunoscute. *Radu* e numele omului țanțos și susceptibil: «*Radu* mă chiamă!» e zicătoarea care vrea să zică: dă-l în păcate, nu-ți pune boii în jug cu el, nu-ți prinde mîntea cu el. *Rada* a ajuns în zicători numai cu epitetul «*babă*»: Ce mi-e baba *Rada*, ce mi-e *Raba* baba! Zicătoarea «dă nas lui *Ivan* și să suie pe divan» e de origine bulgară.

Cel dintăiū Român care a bēut cafea a fost logolētul lui *Bogdan Chiorul*, *Ion Tăutul*. El a fost trimis de *Vodă* la *Constantinopol*, ca să închine *Moldova Turcilor*. Stând cu *Vizirul* la masă, i s'a adus cafea. Tăutu nu-și putea da cu socoteală ce bētură e asta, așa neagră, și nici nu visa că ea e ferbinte. El vedea, că *Vizirul* nu-și bea cafeaua—*Vizirul* aștepta să se măi răcească—și credea, că *Vizirul* așteaptă ca Tăutul să închine și să bea înainte, ca oaspe ce era. Tăutul ridică ceasca și strigând: «*Trăiască Măria Sa Impăratul*», dete cafeaua pe gât dintr-o sorbitură. De odată sări în picioare, ars pe gât de cafea, și strigă cât îl ținură plămâni: «*Trăiască Impăratul și Vizirul*». El a strigat, fiind-că nu măi putea de arsură. *Vizirul* a rămas cu gura căscată, auzindu-l închinând cu glas așa de tare. Bietul logolēt și-o fi adus aminte multă vreme de «bēutura Turcului».

Cel dintăiū Român care și-a luat nevastă o grecoaică a fost *Mihaiū-Vodă Viteazul*. Vor fi fost și alți *Români* măi înainte de el, cari au luat grecoaiice, dar au fost oameni măi de rînd. *Mihaiū Viteazul* e cel dintăiū *Român* însemnat, care s'a însurat cu o greacă, cel dintăiū cas pomenit de istoria țării. *Mihaiū* a luat la 1583 pe *Stanca*, o nepoată a unui *Iane Cantacuzino*, un grec bogat și cu trecere în *Constantinopol*. Prin protecțiunea lui *Iane*, *Mihaiū* a ajuns ban al *Mehedințului*, apoi agă și în urmă ban al *Craiovei* și *Domn*. Ajungerea la *Domnie* l'a costat pe *Mihaiū* 400.000 fiorini împrumutați cu dobândă mare de la *Ovrei* și *Greci* din *Constantinopol*, pe garanția lui *Iane*. Acești bani măi toți au ajuns în mîna *vizirului* *Sinan*, pe care măi târziu *Mihaiū* l'a tărăbăcit prin bălțile de la *Călugăreni*.

După *Mihaiū*, cuscriile *Românilor* cu *Grecii* s'au împutit. *Alexandru Coconul*, fiul lui *Radu Mihaiū*, la 1624 se însoară cu o fată a unui grec, *Scarlatos*, care era și el însurat cu o strănepoată a lui *Petru Rareș*. Dar fata lui *Scarlatos* era chioară și urită și n'a trăit bine cu *Alexandru-Vodă*; s'a despărțit deci de el, și s'a măritat din nou cu un grămătic *Mavrocordat*, care e moșul celui dintăiū *Domn* fanariot, a lui *Nicolae Mavrocordat*. *Cronica* spune, că *Doamna Chiajna* avea două fete, pe una o măritase cu un grec bogat, *Stamatie* și, în lăco-

mia de bani, voia să și mărite a doua fată cu grecul *Andronie Cantacuzino*, dar n'a vrut fata, căci *Andronie* era bătrân și pocit ca dracul.

Cel dintăiū Grec cu influență în România a fost *Mitropolitul Nifon*, o creatură a lui *Radu-Vodă Cel-Mare*. *Români* și în *Moldova* și în *Muntenia* se fereau de *Greci*; *Domni* dădeau hrisoave contra *Grecilor*: «nici un boer să nu fie de neam grec și nici o slujbă care reazimă de ocărnuirea acestei țeri a avea să nu poată» dice un hrisov dela *Mihai Viteazul*. *Biserica* română, atîrnând canoniceste de *Patriarhia Constantinopolului*, privia orî-ce dispozițiune a *patriarhului* ca sfântă; *Patriarhul* era chiar subvenționat de *Domni* *Români*. *Călugării* greci veniați cu gloata în *România* și când poporul striga contra lor, intervenea *Patriarhul* și *Domni* noștri se umileau. *Radu Cel-Mare* la 1496 aduce pe *Patriarhul* *Grec Nifon* și-l face *Mitropolit*. Cu el au năvălit în țară *Grecii* ca lăcustele. *Nifon* era bun orator, deștept și instruit. Dar prîndend nas, a început să ia pe *Români* peste picior, să-și bată joc de *Domn* și de boeri, să nesocotească obiceiurile și aședămintele țerei, așa ca *Vodă* în urmă l'a gonit din țară.

O instituțiune engleză «*College By Post*», care există de măi mulți ani, are un scop umanitar din cele măi frumoase. *Instituțiunea* are menirea să instruească fetele cari n'au timp sau mijloace de a cerceta vre-o școală. O fată, voind să studieze d. e. literile, medicina, croitoria, telegrafia, moșitul etc., se adresează *Directoarei* *institutiunii*, care o îndrumază la o profesoară specialistă. *Profesoara* trimite fetei în fie-care zi lecțiunile în scris, prin poștă și gratuit, fie orî cât de departe. *Instituțiunea* are 200 de profesoare și vr'o 4000 de eleve. *Profesoarele* sunt femei bogate, cari s'au devotat acestei chemări.

Oameni netrebuincioși societății — dice un scriitor englez — sunt toți cei puternici cari nu încurajează talentele, toți bogații cari nu sprijinesc ideile bune, toți înțelepții cari nu fac ca înțelepciunea lor să pătrundă în popor, și toți săracii cari nu vreaș să lucreze.

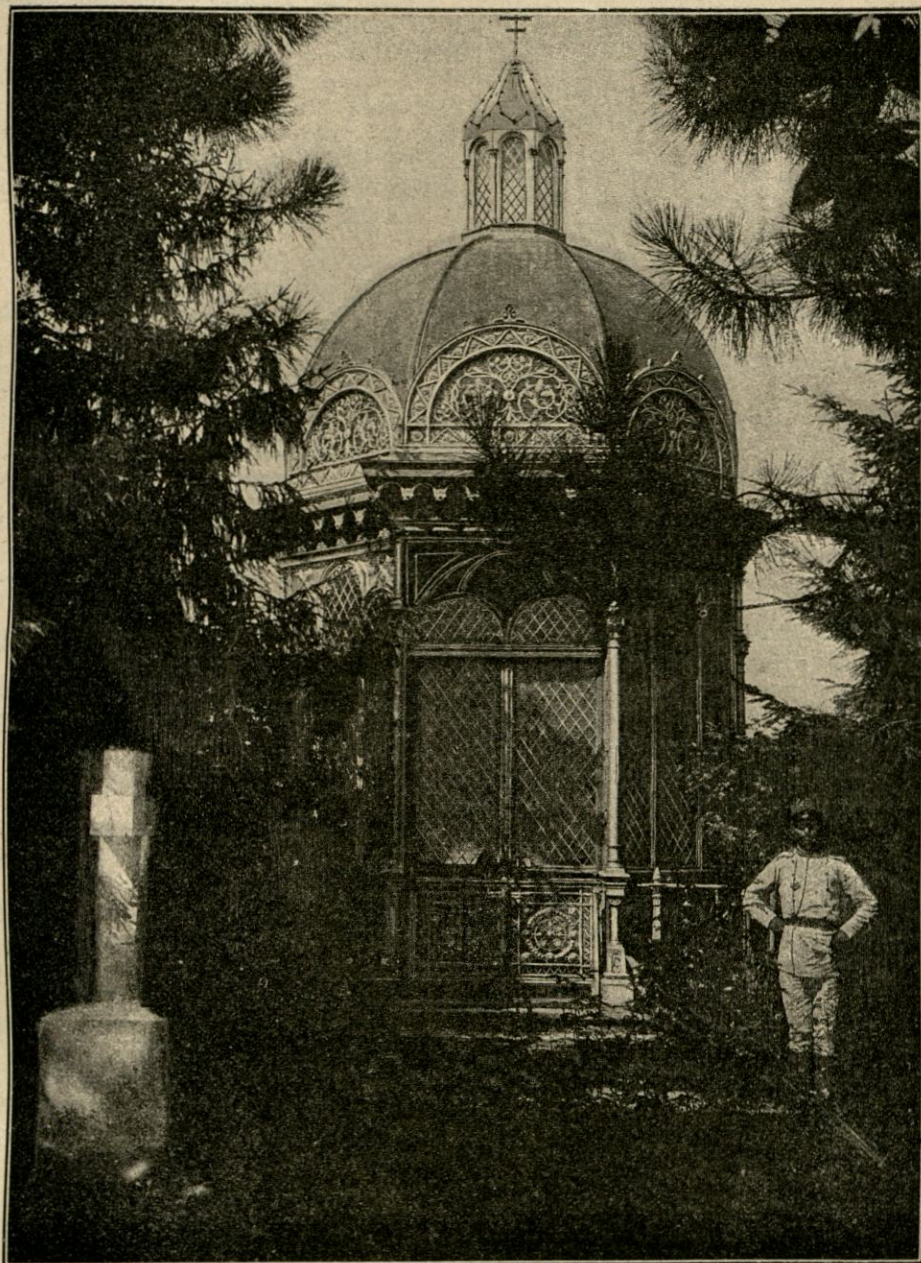
Coltuc de la Băbic. Pe la începutul veacului nostru existaș foarte multe cuptoare publice în *București*, dar nici unul nu ajunsese la atăta nume ca a lui *Băbic* armeanul. Acest brutar scoate pânea cea măi frumoasă în tot orașul. De aceea toți boierii dedeau poruncă *stolnicilor*, când plecaș dimineața după pâne, să le aducă negreșit coltuc de la *Băbic*. *Prinsese* *Băbic* putere și făcuse bani cu coltucele, dar la urmă tocmai isvorul îmbogățirii i-a adus ruina. Toi boierii cereaș coltuce; *Băbic* nu putea să le dea tuturor. Ca să-și împace b etul armean trebuia să-și bată capul ziua și noaptea cum se scoată pânea numai coltuce și totuși ocaua să fie deplină, căci dacă aga găsea pânea lipsă la cântar țintuia pe brutar cu piroane în ușa prăvăliei cu pânea lipsă de gât. *Băbic* a pățit-o așa de câte-va ori. Ca să n'o măi pață, făcea pânea măi mare de o oca — el vedea că pierde mereu, dar boierii cereaș coltuc. La urmă și-a închis prăvălia.

Mama în proverbe. *Indianii* zic: «Când moare mama, rămâne tata orb». *Olandezii* zic: «Ce ajunge mami până la inimă, tatei îi ajunge până la genunchi». *Germanii* zic: «Măi bine să moară un tată bogat de cât o mamă săracă». *Svedienii* zic: «Credința mamei se înțește pe di ce merge». *Rușii* zic: «*Ruga* mamei te scoate și din fundul mării». *General* e proverbul: «O mamă săracă hrănește măi întâi 7 copii de cât 7 copii bogați o mamă,

Mormântul Domniței Maria. În parcul Palatului regal de la Cotroceni se află mormântul Domniței Maria, singurul copil al M. S. Regelui Carol. Domnița Maria s'a născut în Septembrie 1870, un an după cununia tinerului Principe Carol cu principesa Elisabeta de Wied. Ea a trăit numai 4 ani, căci în Aprilie 1874 a murit. Cu ce dragălașie de sentimente cântă în poezii Regina-poetă pe copila ei, cât de simțite îi erau cuvintele, când dicea, : scultînd glasul odorului ei :

amintirea prea iubitei și singurei sale copile «Maria». Câtă răbdare a avut sufletul acestei mame, să scrie evanghelia întreagă, ca se afle mângăiere în Domnul pentru pierderea copilei Sale!

La 1874, când a murit Domnița, Regele a spus : «S'a rupt într'adevăr din cercul restrins al familiei noastre cea mai duiosă legătură dintre Noi și poporul nostru». Era chemată Domnița să fie legătură între familia regală și poporul român, născută și crescută în țară, Dom-

MORMÎNTUL DOMNIȚEI MARIA

În grădina Palatului de la Cotroceni

Sunt multe nume pe pământ,
Dar nu-î nici unul drag și sfânt
Ca «mamă»!

După moartea copilei Sale, Regina și-a plâns nefericirea Ei în versuri duiosase până la lacrimi. În altarul mănăstirii Curtea de Argeș sunt multe odoare, de aur și de pietre scumpe dar cel mai prețios odor este Sfînta Evanghelie scrisă și împodobită de Maj. Sa Regina «întru

nița vorbia mai bine românește de cât limba părinților săi și iubia oamenii între care s'a născut și, dusă odată la bunicii ei în Germania, ea în continuu să cere «acasă, la noi în România» și nu se putea împrietini cu Germanii.

Pe mormânt e statueta domniței, cioplită din marmoră albă. Statueta represintă pe Domnița dormind, așa cum era moartă.

REVISTA POLITICA

Situațiunea politică a României a ajuns în timpul celor din urmă de ce zile într'un stadiu de încordare mai mult ori mai puțin nesuferită.

Mișcarea ce se ivise printre sătenii s'a mai potolit, dar nemulțumirea n'a încetat; ceea ce i-a potolit pe sătenii este numai speranța, că mai curând ori mai târziu vor fi înlăturate relele, de care se plâng. Ei așteaptă dar în liniște.

Cestiunea demisionării ofițerilor de cavalerie n'a fost încă nici ea rezolvată. Din contră, iese din ce în ce tot mai mult la iveală, că nemulțumirea corpului ofițeresc are un caracter mai general. De aceea d-l general Iacob Labovary a renunțat la conducerea ministerului de război, pe care a luat-o apoi de-o-camdată d-l Lascar Catargiu, care se bucură de simpatii și de încrederea corpului ofițeresc.

Partidele opoziționale cred însă, că nici d-l Lascar Catargiu nu va putea să rezolve cestiunea și că, în genere, actualul guvern nu mai poate să limpedească lucrurile. De aceea opozițiunea a început o luptă mai hotărâtă contra guvernului și s'a făcut, precum se știe, încercări pentru o acțiune comună a tuturor fracțiunilor opoziționale. În deosebire partidul liberal-național a ținut până acum două intruniri mari în sala de la hotelul «Dacia». La a treia intrunire, Duminecă, la 27 Februarie, ia parte și delegații din județe.

Mult a fost comentată intrarea în acțiune a Principelui Dimitrie Ghica, care într'una din intrunirile de la Dacia a rostit un discurs scurt, oare-cum lapidar, însă mult admirat, și a fost ales senator la Craiova.

Situațiunea europeană, e în genere, liniștită. Numai în Ungaria și în Serbia e o neobișnuită frământare în spirite.

În Serbia s'a vorbit chiar de puțină unei răscoale, precum și de o eventuală lovitură de stat.

Cam în același fel stau lucrurile și în Ungaria, unde Maghiarii par dispuși a amenința coroana cu răscoală pentru cazul, că nu vor fi sancționate legile religioase, care au fost discentate în timpul din urmă în dietă, și nu se va ține seamă de cererile lor în ceea-ce privește Curtea maghiară și armata națională. În același timp guvernul e strimtorat din cauza, că forța impregiurării îl impune rezolvarea conflictului cu naționalitățile.

Nota caracteristică a situațiunii este, că actualul guvern numai sprijinit de Ludovic Kossuth poate să se mai susțină. Alt-fel n'ar mai avea majoritatea în dietă.

Drept răspuns la atitudinea amenințătoare a Maghiarilor a sosit din Viena știrea, că ministrul de război e hotărât să reorganizeze armata constituind regimentele după naționalități, ceea-ce ar fi începutul pentru rezolvarea cestiunii naționalităților după inițiativa Coroanei.

În viața politică a Românilor din țările Coroanei ungare e o pauză bine-făcătoare.

Termenul pentru procesul «Memorandului» n'a fost încă pus, ast-fel comitetul central a putut să facă în toată liniștea pregătirile. El a ales, în deosebire, pe substituții, care vor constitui comitetul în timpul cât actualii membrii vor sta în temniță.

Singurul eveniment mai însemnat e procesul, pe care colaboratorul nostru, d-l I. Rusu Sirianul, îl va avea la 13 Martie în Cluj, ca să nu i se urască la Seghidin.

Părintele Dr. V. Lucaci, după ce a stat câte-va zile la Sibiu, a venit la București, ca să-și vadă, după o atât de îndelungată despărțire, fiicele, care se află una în școala centrală, iar alta în «Asilul Elena Doamna». Tot verde, tot voinic, tot cu inima caldă, deschisă și tare s'a întors luptătorul din temniță.

DE ALE CASEI

Colorarea artificială a florilor. Ca să colorăm florile în mod artificial, întrebuițăm materii colorative pe care le disolvăm în apă curată. În această apă punem cotorele florilor și le ținem o zi, două. Materiile colora-

tive trec prin fibrele florilor, și ast-fel florile iaă colorarea care ne place. Acest lucru îl putem face numai cu florile tăiate: s'a făcut încercări cu flori cu rădăcinii cu tot, dar puterea de viață a rădăcinilor împiedică trecerea colorilor prin fibre. Nu toate materiile colorative sunt bune. Sunt de recomandat: roșu, Eosin, Fucsin S., Ponceau L., R; galben: picrin de sodă. Albastru: «albastru-bavarez D. B. F». Aceste materii se pot cumpăra în droguerie.

Petele de rugină pe obiecte fine de fier, dacă ele n'au pătruns adânc, se curăță cu un dop de plută ȳdat cu unt-de-lemn. Dacă rugină a început să mănânce fierul, ea se poate depărta, însă în locu-i lasă găuri mai mari sau mai mici, după finețea fierului. Ca să ne ajutăm în aceste cazuri nu mai e cu puțință, totuși putem să ne ajutăm cu o pastă (aluat) făcută din pucioasă, unt-de-lemn și făină curată, pe care o lipim pe rugină și o lăsăm mai multe zile.

Surogatele pâinei. Cele mai bune surrogate ale grăului sunt castanele, ghinda, porumbul (mălaiul) și cartofii. În foamete oamenii întrebuițează și alte materii. În Rusia oamenii mănâncă pâne de secară cu făină de scoarță de fag, sau făină de secară cu paie tăiate mărunț. Pânea de orz și de ovăz e mult întrebuițată în Rusia, chiar mestecată cu paie și cu făină de scoarță. Asta însă nu mai e hrană a corpului, ci numai o umplutură a stomacului și e producătoare de boale.

Cum răsădim Oleandrii. Tăiem o ramură tână, lungă de vr'o 20 centimetri, o desfoiem de frunze, lăsându-i numai două la vârf. Ramura o punem într'o butelie cu apă, dar așa ca să nu intre aer în sticlă: găurim dopul sticlei și băgăm ramura prin gaură, apoi legăm dopul strâns ca să se lipească de ramură. Lucru de căpetenie e să ținem sticla la soare, să se încălzească apa. În 4—5 săptămâni ramura dă rădăcinii.

ILUSTRAȚIILE

Pis! Pisica, Pis! Ce haz face fetița de jocul micilor pisoi și cum ride de ei și i necăjește cu degetele ascunse prin iarbă. Tabloul e de C. Bergen.

După bal. «A trecut și carnavalul acesta!» iată jalea de care e coprins eroul din tabloul nostru. Obosit de nebuniile câte le-a făcut ascuns sub masca caraghioasă a clovnului, cu cobza spartă, stă gânditor pe dunga patului, pare-că ar vrea să se reîntoarcă iară de unde a venit. Tabloul e de M. Schmädel.

La gărlă. Tabloul de Ernst Bergen.

S'a dus mama cu fetița la gărlă să aducă apă. Acolo căți-va bobocel de rață se scaldă în bună-voie și fetița nu mai poate de mirare și bucurie când îi vede cum prind bucățelele de pâine ce le aruncă mă-sa.

La vînzătoare de paseri, a venit mușteriu să vadă și să cumpere canarul cel mai frumos și mai cântăreț. Cu câtă patimă se uită la pasere și i fluieră, ea să o îndemne să cânte. Tabloul de A. Müller.

La scară. O scenă din marea comedie socială Balul s'a sfârșit. La scară lacheii până acum au făcut politică, au spus glume, au moțuit de somn—acum de-odată e mișcare între ei. Care de care își așteaptă stăpânii, căci pe lângă datorii aici e vorba și de drepturi convenționale, dintre care cel mai de căpetenie e dreptul de-a primi bacșiș! O scenă bine studiată de pictor, serioasă și comică de odată.

Semne de dragoste. Tabloul de K. Bodenhausen. Vechia poveste, care va rămâne pururea nouă, cum dice poetul Heine. Toate explicațiile noastre ar fi de prisos, tot înțelegem poesia tabloului.

Somn ușor (Reverie); Tabloul de Max Ring.

O A DOUA PROVOCARE...

Ce cred țeranii de «Vatra» noastră. Sub acest titlu citim în *Viața*, revistă literară care apare sub direcția d-lui A. Vlahuță:

INTRE ION ȘI DUMITRU

Io: cu «Vatra» în mână, bate în geam lui Dumitru.

— He, mă Dumitre!

— Ce, e mă? Mă, Ioane, tu ești mă?

— Eă mă.

— Da, ce, mă?

— Auzi, mă, cică așa suntem noi mă...

(Citește următoarele din «Vatra» pagina 91.)

Cum se înțeleg țeranii. Straja satului vine la casa unui țăran și îi bate în geam. Se încinge o conversație. Hei, mă din casă! — Cine? — Tu! — Eă? — Păi cine? — Ce-i? — Cum ce-i? — Păi ce! — Ai o scrisoare? — Cine, mă? — Tu. — Eă? — Păi cine. — Ado 'neoa! — Ce, mă? — Scrisoarea. — Ce scrisoare? — Stiu eă ce scrisoare? — Trebuie să plătești? — Ce, mă? — Cum, ce? — Ce, să plătesc? — Porto, Cine? — Tu. — Eă? — Păi tu. — Ce porto, mă? — Iaca porto. — Cum așa? — Păi, știu? — Nu-i plătită? — Ce? — Scrisoarea. — Ehe! — Cum ehei? — Ai să dai mă? — Ce? — Ban! — Ce ban! — Porto. — Cât, mă? — Ce cât? — Câți bani mă? — 15. — Cum 15. — Păi! — Dar de ce, mă! — Nu știu — Iacă 15. — Așa. — Ei dă-mi-o! — Ce, mă? — Scrisoarea. — Ce scrisoare? — Care ai adus-o? — Eă, mă? — Păi cine — N'am adus-o. — Păi cum? — Nu-i la mine. — Asta-i! — Cum asta-i? — Unde-i, mă? — Cine? — Scrisoarea! — La primărie. — Ba la dracul! — Ba așa. — Păi, cum? — Să te duci să ți-o iei.»

— Ai priceput, mă? A

— Nu, mă.

— Nică eă mă.

— De, loc mă?

— Ba, parcă nițel... mă.

— Eă, ce, mă?

— Vrea să zică că noi suntem proști, mă, și el ăla aturisit, impelițat, mă...

— Noi proști?...?

— Da, mă.

— Și el deștept...?

— Da, mă.

— Apoi cine a scris aea, mă?

— El, mă.

— Nu noi mă?

— Nu, mă...

— Nică copiii noștri?...?

— Nică, mă...

— Nică neam de neamul nostru, mă...?

— Nică, mă...

— Poă, atunci...

— El e prost, mă...

— Cine, mă...

— Ciocoiul, mă... pricepi mă?

— Cum nu, mă...

— Poă ce spune el că ne pricepem noi, mă...?

— Fiind-că-i prost, mă...

— De ce o fi prost, mă...?

— De ce, dé?

— C'asa l-a lăsat Dumnezeu!

— Așa, mă...

Bucăția din *Vatra* este, oricine d pr ns o poate vedea, un fel de *charge d'atelier*, cum o numesc Fracejii, care jucată, iar nu simplu citită, poate fi mai bine înțeleasă și gustată. De altminteri, în societăți'e literare se obișnuiește mult acest gen de jucărie fără importanță nici *pretentie* artistică, și tocmai de aceea, a noastră s'a publicat la varietăți fără iscălitură: n'are să stea un autor să și iscălească toate fleacurile trecătoare. Pentru că însă *Vatra* e luată peste picior de *Viața* cu privire la această glumă proastă, autorul acesteia e dator să se dea pe față: e de aminteri o glumă veche populară, care nu e decât aranjată de dinsul.

Am onoire a declara d-lui A. Vlahuță că «*ciocoiul cel prost*», autorul acestei *charge*, sunt eă subscrisul. Acuma de ce oi fi prost? D. A. Vlahuță a spus-o: pentru că așa m'a făcut Dumnezeu. Deocamdată eă mă mulțumesc cu această lămurire — pentru-că cine se poate pune cu puterea lui Dumnezeu?

Dar cu această ocazie, deși *Vatra* se ferește din principiu de chestiile pe sonale, voiă să adaog câteva cuvinte, căci d. A. Vlahuță nu e oricine, de,.... e cine a.

D. A. Vlahuță persecută *Vatra*. De ce? Răspunsul e ușor de dat. D-sa nu poate înghiți scrierile mediocre, necum pe cele proaste și insipide — și o dovadă pozitivă despre asta sunt ultimele d-sale producții proprii, pe care le-a aruncat în public.

O prostie a noastră de 168 de cuvinte scurte n'o poate înghiți un om de gust ca d sa fără să strimbe din nas, pe câtă vreme alți muritori cu mai puțin gust au înghițit cărți de $168 \times 2 = 336$ de pagine mari fără să facă gură, șoptindu'și numai în barbă, cu umilință și rușine... de rușinea altcuiva: o 'nghițirăm și p'asta!

Dar chestia estetică n'are aci atâta importanță. Important e pentru *Vatra*, în deosebii pentru mine: ce fac eă cu mănuașă pe care d. A. Vlahuță ni-o aruncă a doua oară?... o ridic. ori o mai las?

Căci: între d. A. Vlahuță și mine, care se chiamă că suntem oameni copti, un duel literar trebuie să se termine altfel decât cu focuri oarbe, trase în vint spre înveselirea ironică a spectatorilor, și mai la urmă cu imbrățișări și pace bună. Noi suntem bărbați — când ne-am apuca la luptă, trebuie, *sans trêce ni merci*, unul să lovească la mir pe celălalt, ca să nu se mai ridice multă vreme. Și mă întreb atunci: ce folos aş avea eă să dobor pe d. A. Vlahuță? și dacă m'ar distruge, d-sa ce ar câștiga?... Dar imi zic iar: poate că ar ieși un câștig pentru spiritul public și literatură din urmările unei asemenea afaceri.

Așa fiind, aștept cu oarecare emoție a treia oară mănuașă. Dar, dacă de acuma declar că m'ar părea foarte rău să fiu silit a o ridica, (că atunci o ridic), asta nu va să zică deloc că imi va tremura mâna, nici că nu voiă putea fi, față cu interesantul meu provocator, de cea mai extremă cruzime de care pot fi capabil.

Crez că stilul meu este destul de cavaleresc. Vechiul meu amic și bravul meu provocator, nu socoti că ai aface cu un laș; ridică'ți însă, te rog, singur mănuașă deocamdată; mai gândește-te și hotărăște ce ai să faci cu ea — m'ă mai aruncă odată, sau o puă frumușel în mână...

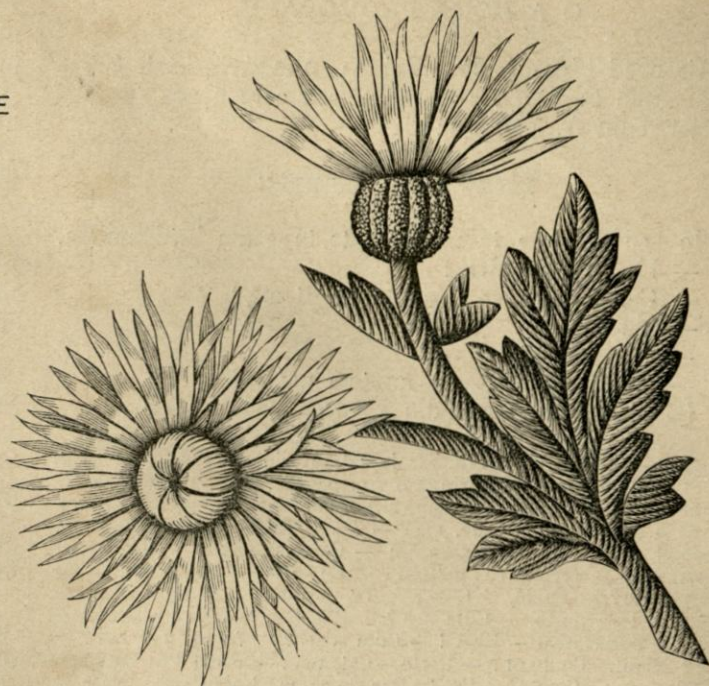
Pină atunci, te salut și iscălesc cu toată stima.

EL.

I. L. CARAGIALE.

SAC DE PLUS

PENTRU VOIAJ SAŢI PENTRU CĂLĂTORIE

Acest sac se face din pluş sau mătăsă bună. Culoarea lui este de ordină la fel cu toaleta și pentru domnișoare această potriveală de culori face un frumos efect mai ales în teatru sau la bal. Când cine-va vrea să se servească de el la mai multe ocazii, trebuie să-l confecționeze dintr-o culoare mai închisă, în tot cazul însă, fața sacului trebuie să fie mult mai închisă decât căptușeala și trebuie să se caute o potriveală între aceste două culori. Floarea ce se brodează pe sac, e de culoarea căptușelei, iar pan-

glica la fel cu fața sacului. Sunt foarte elegante cele de culoare verde ca mușchiul, broderia roșie cu mijlocul floarei galben și frunzele verzi iar coatele floarei maron ca lemnul. Se mai poate face și de culoare gri cu broderia descrisă mai sus și cu panglica ca a feței iar căptușala roșie. Inelușele prin care se trece panglica, se pot îmbrăca cu ibrișim cu împunsăturii ca festonul. Sacul se taie dintr-o singură bucată, cusut pe ambele laturi și cu fundul întreg.

C. A.

GHICITORI

El e legat de curcubeu
Prin vorbele lui Dumnezeu,
Cum biblia ne spune.
Azi doarme 'n aer și 'n pământ,
Și, când e liber, e mormint,
Pedeapsă și minune;
De alt-fel e un cuvânt sonor:
Intors citit de cititor
El tot aceeași spune.

METAGRAMĂ

Am trei litere. Ghicești?
Dacă 'n rind mi le citești
Are coajă și nu-î pom
E cu gură și nu-î om.

Iar întors dacă le pu
Are boi și nu-s al lui
Umbă, fuge, stă să sboare,
Dar e fără de picioare.

Iar de iaî întâiu pe-a doua
Și la doi pe 'ntăiu o scoți
Nu sunt pușcă, dar sunt armă —
Tu ghicește dacă poți.

INSCRIȚIE

Un cititor al nostru săpând în pământ a găsit o tablă de marmură cu următoarea inscripție.

N.		
HIMEN. IN. AMOR		
ITUR. ITA		
S.		H.
ADE		
AISE		
		ICA
V.	INDIAE.	
TORULAEPHIA.		LTAE

Noi am descifrat înțelesul inscripției.
Cititorii noștri pot să probeze dacă îl pot și ei descifra. Inscripția pare a fi latină, noi însă am găsit-o că e românească.

Deslegarea ghicitorilor din No. trecut

No. 1, Proverbul «Urma alege.» No. 2, Zero. No. 3, Cuvinte intermediare se pot găsi multe. Cele mai bune sunt: plec, plic, plin, alin-anin. Multe-culte, curte, carte, parte. Aude, rude, rupe, rupă, cupa, aur, aer, cer, cel.

Premiul l'a câștigat D-ra Eug. Andreiași, București.
(A se vedea deslegătorii ghicitorilor pe pag. 3 a copertei).

Cine dintre abonații noștri va trimite până la 12 Martie deslegarea exactă a acestor 3 ghicitori, ia parte prin tragerea la sorți la câștigul unei elegante călimări portative.